

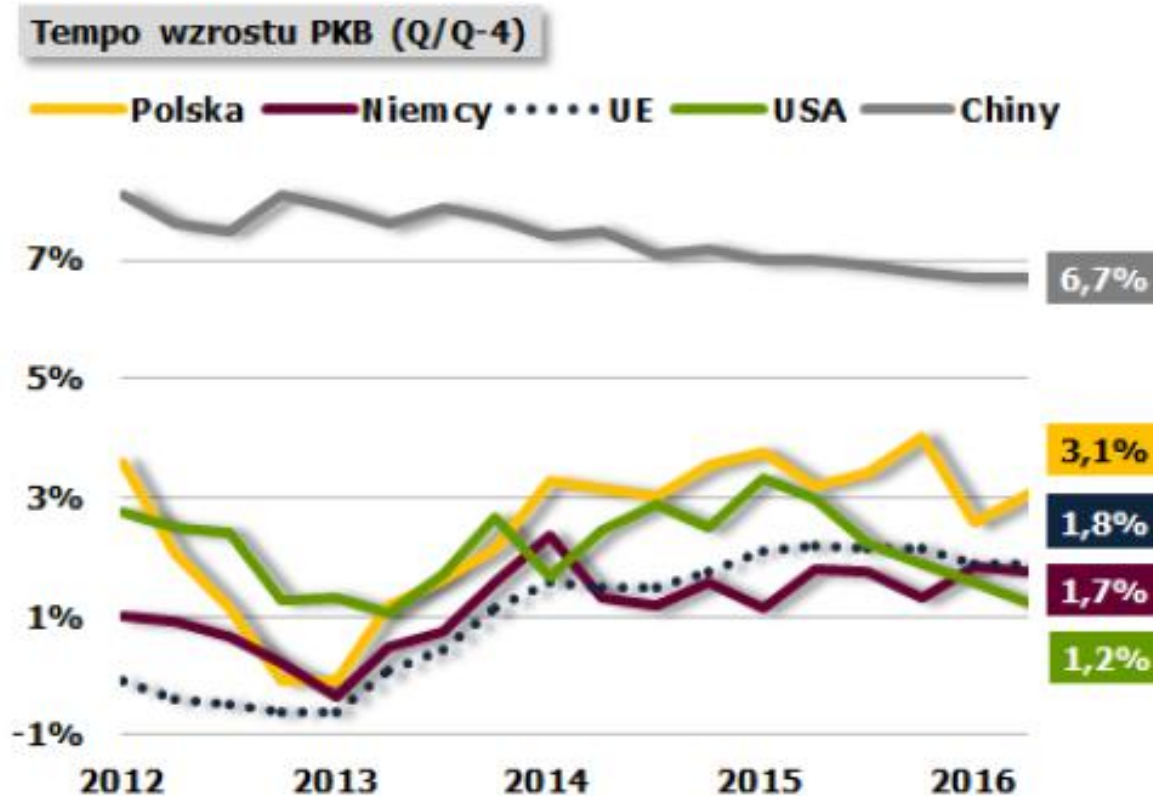
Wykład:

Koniunktura gospodarcza

a przestępczość

Koniunktura gospodarcza

Koniunktura gospodarcza – to zmiany aktywności gospodarczej znajdujące odzwierciedlenie w kluczowych wskaźnikach makroekonomicznych, takich, jak: PKB, inwestycje, produkcja, zatrudnienie, bezrobocie, inflacja itd.

Stopa wzrostu gospodarczego w wybranych krajach

Kraj	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Australia	3,0	3,7	3,7	1,8	2,0	2,4	3,6	2,6	2,6	2,4	2,8
Brazylia	4,0	6,1	5,1	-0,1	7,5	4,0	1,9	3,0	0,5	-3,8	-3,6
Kanada	2,6	2,1	1,0	-2,9	3,1	3,1	1,7	2,5	2,6	0,9	1,5
Szwajcaria	4,0	4,1	2,3	-2,1	3,0	1,8	1,0	1,8	2,0	0,8	1,3
Chiny	12,7	14,2	9,7	9,4	10,6	9,5	7,9	7,8	7,3	6,9	6,7
Czechy	6,9	5,5	2,7	-4,8	2,3	2,0	-0,8	-0,5	2,7	4,5	2,4
Niemcy	3,7	3,3	1,1	-5,6	4,1	3,7	0,5	0,5	1,6	1,7	1,9
Hiszpania	4,2	3,8	1,1	-3,6	0,0	-1,0	-2,9	-1,7	1,4	3,2	3,2
Francja	2,4	2,4	0,2	-2,9	2,0	2,1	0,2	0,6	0,9	1,1	1,2
Wielka Brytania	2,5	2,6	-0,6	-4,3	1,9	1,5	1,3	1,9	3,1	2,2	1,8
Grecja	5,7	3,3	-0,3	-4,3	-5,5	-9,1	-7,3	-3,2	0,4	-0,2	0,0
Węgry	3,9	0,4	0,9	-6,6	0,7	1,7	-1,6	2,1	4,0	3,1	2,0
Indie	9,3	9,8	3,9	8,5	10,3	6,6	5,5	6,4	7,5	8,0	7,1
Włochy	2,0	1,5	-1,1	-5,5	1,7	0,6	-2,8	-1,7	0,1	0,8	0,9
Japonia	1,4	1,7	-1,1	-5,4	4,2	-0,1	1,5	2,0	0,3	1,2	1,0
Holandia	3,5	3,7	1,7	-3,8	1,4	1,7	-1,1	-0,2	1,4	2,0	2,1
Norwegia	2,4	2,9	0,4	-1,6	0,6	1,0	2,7	1,0	1,9	1,6	1,1
Polska	6,2	7,0	4,2	2,8	3,6	5,0	1,6	1,4	3,3	3,8	2,7
Katar	26,2	18,0	17,7	12,0	19,6	13,4	4,7	4,4	4,0	3,6	2,2
Rosja	8,2	8,5	5,2	-7,8	4,5	4,3	3,5	1,3	0,7	-2,8	-0,2
Szwecja	4,7	3,4	-0,6	-5,2	6,0	2,7	-0,3	1,2	2,6	4,1	3,2
Turcja	7,1	5,0	0,8	-4,7	8,5	11,1	4,8	8,5	5,2	6,1	2,9
USA	2,7	1,8	-0,3	-2,8	2,5	1,6	2,2	1,7	2,4	2,6	1,6

Źródło: World Bank.

Zabójstwa (na 100 tys. mieszkańców)

Country	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Mexico	8.5	9.0	9.3	7.8	12.2	17.0	21.8	22.8	21.5	18.9
Canada	1.7	1.8	1.7	1.6	1.7	1.6	1.4	1.5	1.6	1.4
United States of America	5.5	5.6	5.8	5.6	5.4	5.0	4.7	4.7	4.7	3.8
Japan	0.6	0.5	0.5	0.5	0.5	0.4	0.4	0.3	0.3	0.3
Czech Republic	1.3	1.1	1.3	1.2	1.1	0.9	1.0	0.8	1.0	0.9
Poland	1.7	1.5	1.3	1.4	1.2	1.3	1.1	1.2	1.0	0.8
Denmark	0.8	1.0	0.5	0.7	1.0	0.9	0.8	0.8	0.7	0.7
Finland	2.8	2.3	2.3	2.4	2.5	2.2	2.2	2.0	1.6	1.7
Norway	0.8	0.7	0.7	0.6	0.7	0.6	0.6	2.3	0.5	0.9
Sweden	1.2	0.9	1.0	1.2	0.8	0.9	1.0	0.9	0.7	0.9
United Kingdom	1.6	1.5	1.4	1.4	1.2	1.2	1.2	1.0	1.0	1.0
Greece	1.0	1.2	1.0	1.2	1.3	1.4	1.6	1.7	1.5	1.4
Italy	1.2	1.0	1.1	1.1	1.0	1.0	0.9	0.9	0.9	0.8
Portugal	1.4	1.3	1.5	1.8	1.2	1.2	1.2	1.1	1.1	1.3
Spain	1.2	1.2	1.1	1.1	0.9	0.9	0.8	0.8	0.8	0.6
France	1.6	1.6	1.4	1.6	1.6	1.3	1.3	1.3	1.2	1.2
Germany	1.0	1.0	1.0	0.9	0.9	0.8	0.8	0.8	0.7	0.7
Switzerland	1.1	1.0	0.8	0.7	0.7	0.7	0.7	0.6	0.6	0.7
Australia	1.5	1.3	1.3	1.2	1.2	1.2	1.0	1.1	1.1	1.1

Intentional homicide is defined as unlawful death inflicted upon a person with the intent to cause death or serious injury.

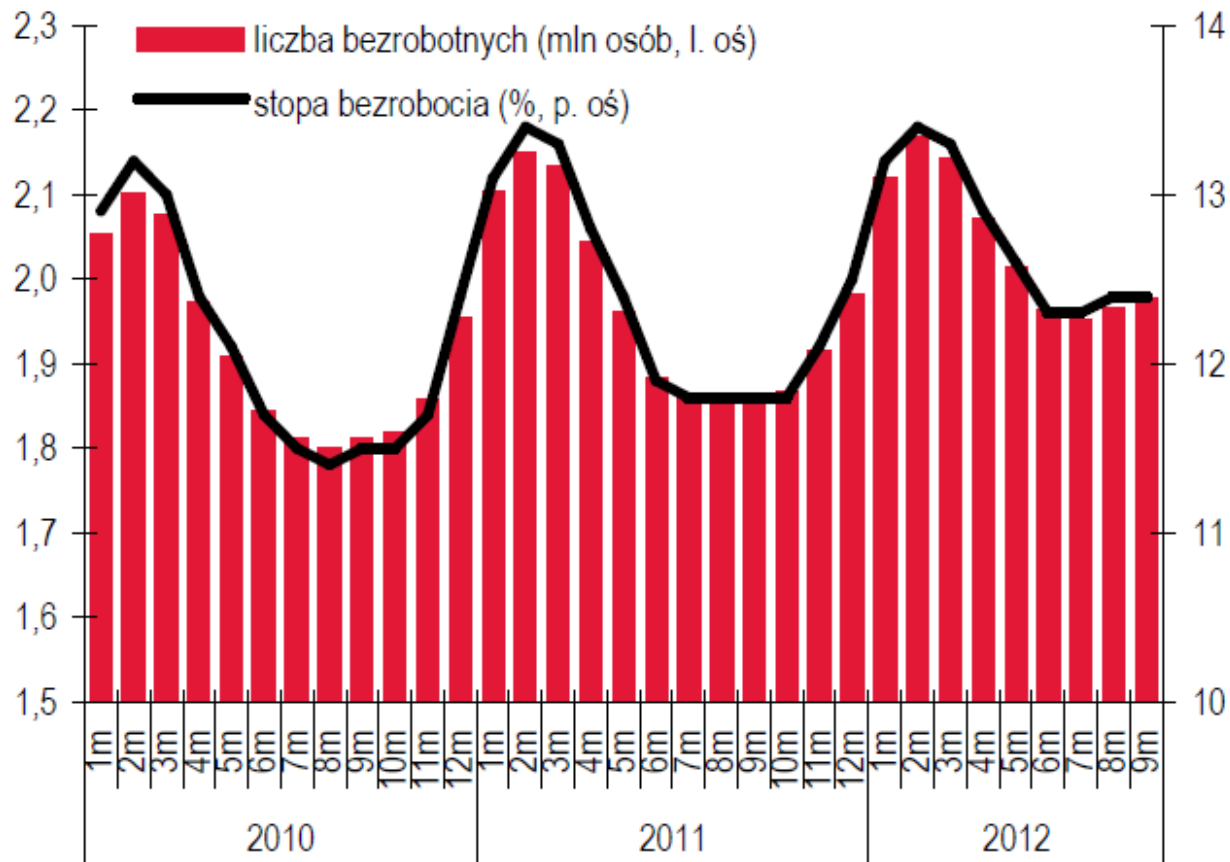
Rodzaje wahań koniunkturalnych

Wahania sezonowe – wahania koniunktury związane ze zmianą aktywności gospodarczej w różnych porach roku (dotyczy to głównie produkcji rolniczej i budowlano-montażowej).

Wahania przypadkowe – wahania gospodarcze związane z wydarzeniami takimi jak strajki, klęski żywiołowe, wojny, szoki naftowe, szoki finansowe itp.

Wahania cykliczne – okresowo powtarzające się spadki i ożywienia koniunktury gospodarczej.

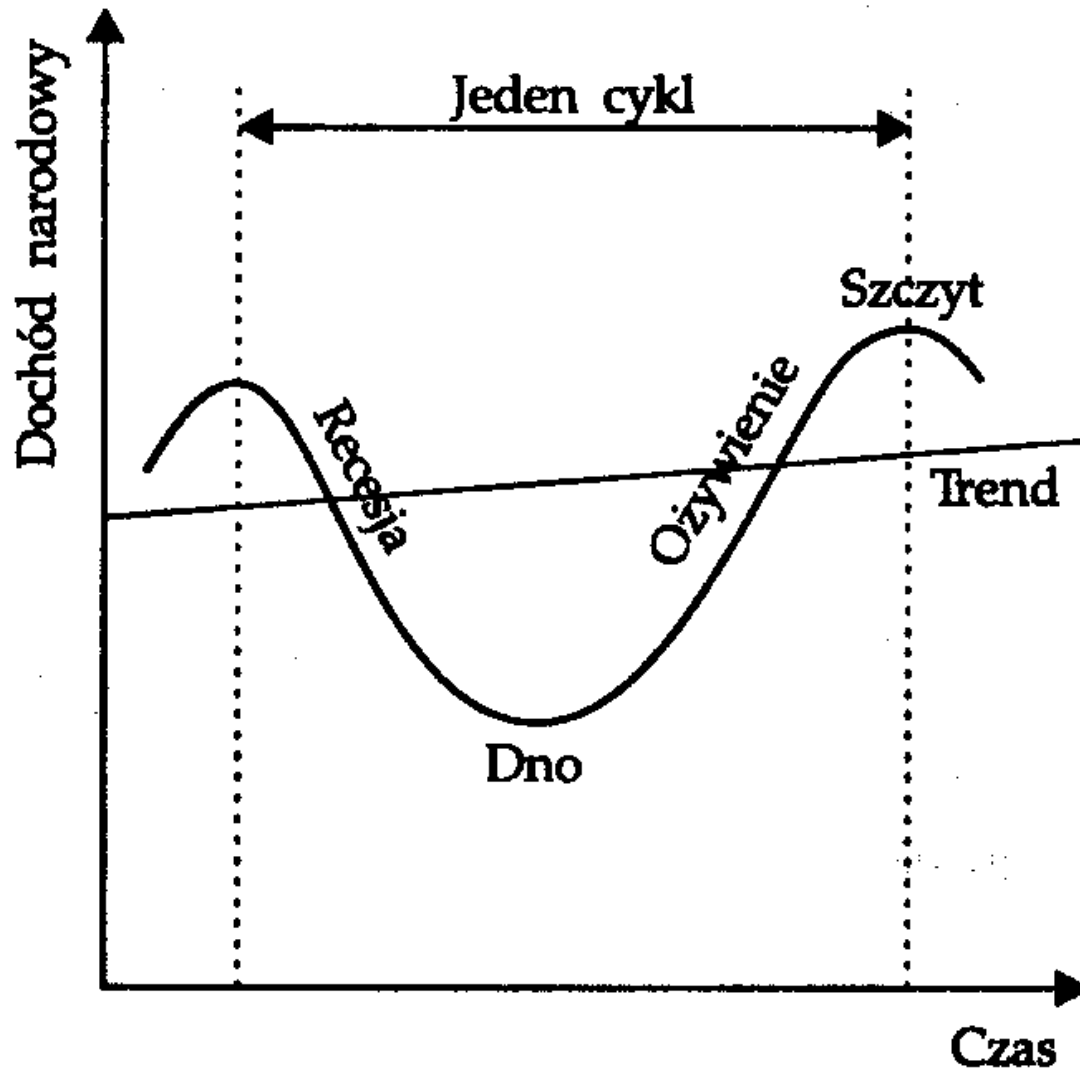
Bezrobocie rejestrowane

2015												2016											
I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
1 919	1 919	1 861	1 782	1 702	1 622	1 586	1 563	1 539	1 517	1 531	1 563	1 648	1 653	1 601	1 522	1 457	1 393	1 362	1 347	1 324	1 308	1 314	1 335
11,9	11,9	11,5	11,1	10,7	10,2	10,0	9,9	9,7	9,6	9,6	9,7	10,2	10,2	9,9	9,4	9,1	8,7	8,5	8,4	8,3	8,2	8,2	8,3

Sierpień 2017: Liczba bezrobotnych: 1136 tys.; stopa bezrobocia 7,0%.

Morfologia cyklu – fazy cyklu

PKB - definicje

PKB to **suma dóbr i usług finalnych** sprzedawanych na pewnym obszarze w pewnym okresie, którym zwykle jest rok.

PKB to **suma wartości dodanej** powstającej na pewnym obszarze w pewnym okresie.

PKB to **suma dochodów właścicieli czynników produkcji**, uzyskanych dzięki aktywności ekonomicznej na danym obszarze geograficznym w danym okresie.

Źródło: Burda i Wypłosz, 2013.

PKB per capita (w USD) w wybranych krajach, 2016

Kraj	PKB per capita (w USD)
Luksemburg	102 831
Szwajcaria	78 813
Norwegia	70 812
Irlandia	61 606
Islandia	59 977
Katar	59 331
USA	57 467
Dania	53 418
Singapur	52 961
Szwecja	51 600
Polska	12 372

53 m.

PKB per capita PPP w wybranych krajach, 2016

Kraj	PKB per capita PPP (w USD)
Katar	127 523
Luksemburg	105 882
Singapur	87 856
Brunei	77 441
ZEA	72 419
Irlandia	68 883
Szwajcaria	62 881
Norwegia	59 302
USA	57 467
Arabia Saudyjska	54 431
Polska	27 811

39 m.

Wpływ działalności nielegalnej na PKB

Wyszczególnienie	1995	2000	2010	2011	2012	2013
PKB bez działalności nielegalnej	337222	744378	1416585	1528127	1596378	1635745
Działalność nielegalna	2202	3605	9434	10679	12662	13021
Prostytucja (działalność ochroniarska/sutenerska)	78	187	659	649	657	657
Narkotyki	1826	2837	7247	7938	9752	9840
Przemyt papierosów	298	581	1528	2092	2253	2524
PKB z działalnością nielegalną	339424	747983	1426019	1538806	1609040	1648766
Udział działalności nielegalnej w PKB	0,65%	0,48%	0,66%	0,69%	0,79%	0,79%
Prostytucja (działalność ochroniarska/sutenerska)	0,02%	0,03%	0,05%	0,04%	0,04%	0,04%
Narkotyki	0,54%	0,38%	0,51%	0,52%	0,61%	0,60%
Przemyt papierosów	0,09%	0,08%	0,11%	0,14%	0,14%	0,15%

KLASYFIKACJA SPOŻYCIA INDYWIDUALNEGO WEDŁUG CELU

01-12 Spożycie indywidualne gospodarstw domowych

12.2

Prostytucja

02

Napoje alkoholowe, wyroby tytoniowe i narkotyki

ESA 2010

Inwestycje – definicje

Inwestycje – są to zakupy nowych dóbr kapitałowych przez przedsiębiorstwa. Całkowite inwestycje obejmują inwestycje w kapitał trwały oraz inwestycje w kapitał obrotowy.

Begg, Fischer, Dornbusch

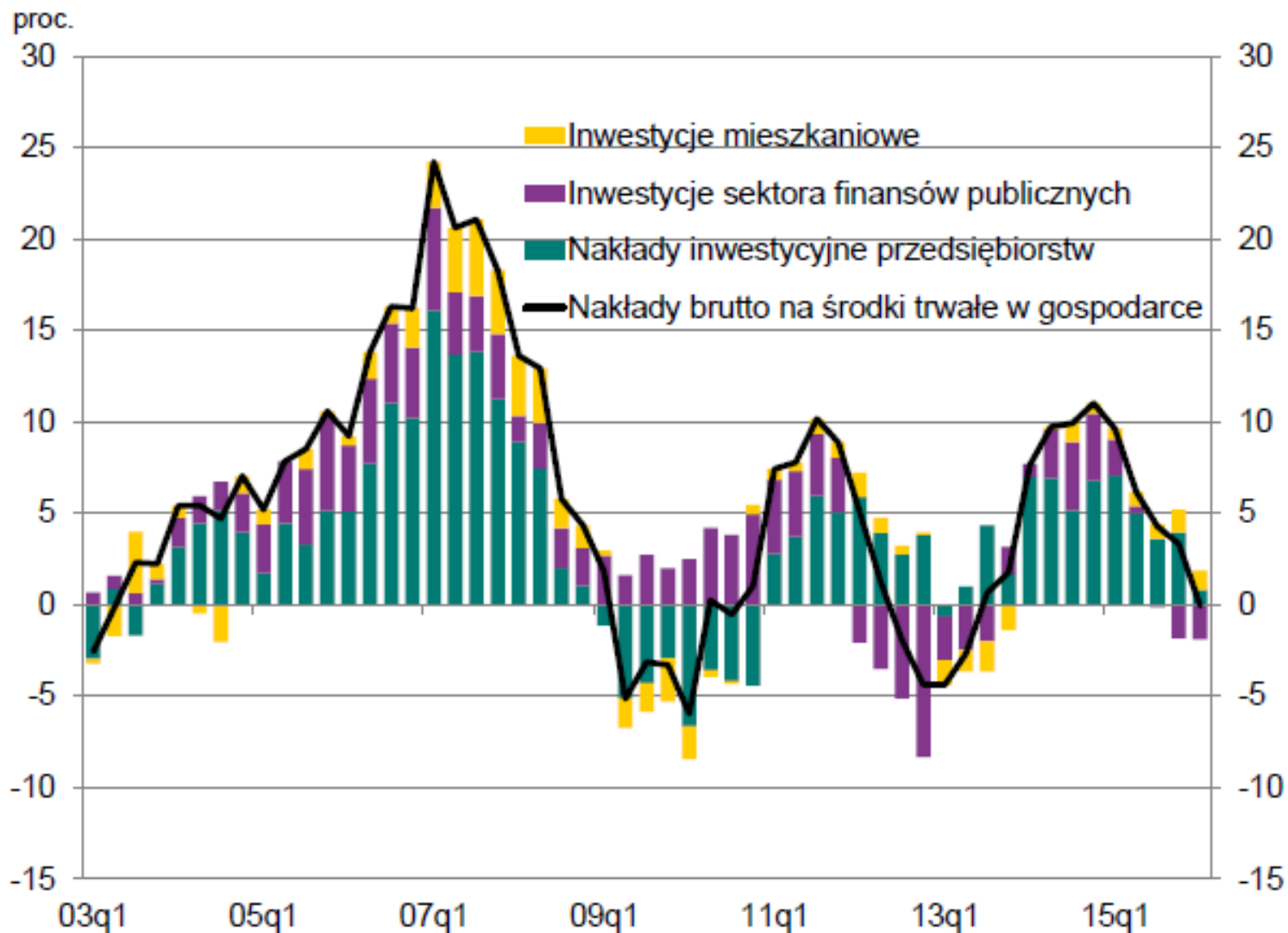
Inwestycje - polegają na powiększaniu w danym społeczeństwie zasobu budynków, maszyn i urządzeń oraz zapasów w ciągu roku.

Samuelson, Nordhaus

Inwestycje - to suma wydatków przedsiębiorstw na fabryki, maszyny, wyposażenie i zapasy oraz wydatków gospodarstw domowych na zakup mieszkań.

Hall, Taylor

Inwestycje w gospodarce (r/r), 2003-2015

Źródło: NBP, Raport o inflacji, lipiec 2016.

Korupcja przy projektach inwestycyjnych

The SFO is prosecuting the alleged payment of bribes by British companies within the Alstom group. Seven individuals and two companies have been charged with corruption offences in three criminal trials under the Prevention of Corruption Act 1906 and offences of conspiracy to corrupt under the Criminal Law Act 1977. In September 2014, charges were brought against Alstom Network UK Ltd (formerly Alstom International Ltd) relating to transport projects in India, Poland and Tunisia.

Stopa wzrostu inwestycji niemieszkaniaowych

Kraj	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Australia	12,5	7,6	-3,1	0,6	12,7	14,8	6,0
Belgia	8,2	4,3	-10,2	-3,2	8,6	0,1	-0,7
Kanada	2,6	4,2	-19,5	14,5	10,4	6,2	3,1
Dania	4,5	0,7	-16,6	-5,1	-1,8	6,5	6,3
Finlandia	18,3	4,1	-17,0	-7,4	9,5	-3,0	-4,7
Francja	7,9	2,8	-13,3	4,6	5,3	-1,8	-1,9
Niemcy	8,5	2,3	-17,7	7,0	7,4	-2,5	-0,8
Islandia	-23,5	-23,3	-55,8	-1,3	27,9	8,6	-11,6
Japonia	4,7	-2,9	-14,2	0,7	3,3	1,9	-1,0
Korea Płd.	6,9	-0,4	-6,0	15,2	2,2	-1,1	-0,7
Holandia	6,4	7,1	-15,5	-5,2	10,2	-3,2	-2,8
Nowa Zelandia	10,8	-0,8	-23,7	2,4	9,1	11,4	8,9
Norwegia	15,2	2,2	-10,6	-10,2	4,4	10,2	5,6
Szwecja	10,8	4,7	-18,6	4,9	6,6	8,2	4,5
Szwajcaria	8,1	0,9	-11,6	5,4	2,9	2,2	2,2
Wielka Brytania	10,9	-0,2	-14,4	-0,4	3,1	4,9	2,6
USA	6,5	-0,8	-18,1	0,7	8,6	8,0	5,2

Źródło: OECD.

Stopa wzrostu inwestycji mieszkaniowych

Kraj	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Australia	2,0	2,6	-4,2	3,6	0,5	-4,6	3,5
Austria	1,3	-0,3	-0,6	0,5	1,8	3,5	1,5
Belgia	3,3	-2,7	-8,6	3,1	-5,3	-2,8	-3,0
Kanada	3,4	-5,0	-6,1	7,6	1,9	5,7	-2,3
Dania	-6,0	-15,8	-21,3	-0,6	14,6	-9,5	-0,4
Finlandia	0,0	-9,7	-13,0	24,6	5,0	-4,0	-2,9
Francja	5,0	-3,1	-11,6	-0,2	3,1	-0,4	-3,5
Niemcy	-1,6	-4,3	-2,4	4,5	6,5	1,5	0,2
Grecja	25,6	-33,6	-20,7	-21,6	-18,0	-32,9	-26,2
Islandia	13,2	-21,9	-55,7	-18,0	5,4	6,9	11,0
Irlandia	-11,2	-15,9	-37,6	-34,0	-10,3	-15,2	-4,8
Włochy	0,6	-1,2	-8,4	-0,4	-3,3	-6,3	-3,4
Japonia	-9,5	-7,0	-16,3	-4,8	5,5	3,0	12,0
Korea Płd.	-3,0	-7,8	-2,0	-13,4	-14,4	-5,7	6,4
Holandia	4,7	-0,2	-14,8	-13,2	6,5	-9,6	-6,3
Nowa Zelandia	3,0	-18,2	-14,4	2,3	-12,3	12,8	26,8
Norwegia	2,7	-9,0	-8,2	-1,6	21,9	7,4	9,3
Hiszpania	1,4	-9,1	-23,1	-10,1	-6,7	-8,0	-8,9
Szwecja	7,6	-12,9	-18,7	15,3	14,7	-9,0	-9,5
Szwajcaria	-3,0	-4,2	1,8	3,5	2,2	0,9	1,9
Wielka Brytania	4,7	-20,0	-26,9	13,8	2,3	-5,4	-3,2
USA	-18,7	-23,9	-22,4	-3,7	-1,4	12,1	14,7

Źródło: OECD.

Stopa zatrudnienia

Źródło: OECD.

Kraj	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Australia	72,9	73,2	72,0	72,4	72,7	72,3	72,3	72,0	72,2	72,4
Austria	71,4	72,1	71,6	71,7	72,1	72,5	71,4	71,0	71,1	71,5
Belgium	62,0	62,4	61,6	62,0	61,9	61,8	61,8	61,9	61,8	62,3
Canada	73,5	73,6	71,5	71,5	72,0	72,2	72,4	72,3	72,5	72,6
Chile	56,3	57,3	56,1	59,3	61,3	61,8	62,3	62,2	62,4	62,2
Czech Republic	66,1	66,6	65,4	65,0	65,7	66,5	67,7	69,0	70,2	72,0
Denmark	77,0	77,9	75,3	73,3	73,1	72,6	72,6	72,8	73,5	74,8
Estonia	69,2	69,7	63,5	61,0	65,2	67,2	68,5	69,6	71,9	72,1
Finland	70,5	71,3	68,4	68,3	69,2	69,5	68,9	68,7	68,5	69,1
France	64,3	64,8	64,0	63,9	63,9	63,9	64,1	63,8	63,8	64,2
Germany	69,0	70,2	70,4	71,2	72,6	72,8	73,5	73,8	74,0	74,7
Greece	61,4	61,9	61,2	59,6	55,6	51,3	48,8	49,4	50,8	52,0
Hungary	57,3	56,7	55,4	55,4	55,8	57,2	58,1	61,2	64,0	66,5
Iceland	85,7	84,2	78,9	78,9	79,0	80,2	81,1	81,6	84,7	86,5
Ireland	69,2	67,9	62,2	60,0	59,2	58,8	60,5	61,7	63,0	64,8
Israel	58,9	59,8	59,2	60,2	60,9	66,5	67,1	67,9	68,3	68,6
Italy	58,7	58,7	58,3	57,7	57,8	57,6	55,5	55,7	56,3	57,3
Japan	70,7	70,7	70,0	70,1	70,3	70,6	71,7	72,7	73,3	74,4
Korea	63,9	63,8	62,9	63,3	63,9	64,2	54,4	65,3	65,7	66,1
Luxembourg	64,2	63,4	65,2	65,2	64,6	65,8	65,7	66,6	66,2	65,6
Mexico	61,1	61,3	59,4	60,3	59,8	61,3	60,8	60,4	60,7	61,0
Netherlands	74,4	75,9	75,6	74,7	74,9	75,1	73,6	73,1	74,2	74,8
New Zealand	75,2	74,7	72,9	72,3	72,6	72,1	72,8	74,2	74,3	75,6
Norway	76,9	78,1	76,5	75,4	75,3	75,8	75,4	75,2	74,8	74,3
Poland	57,0	59,2	59,3	58,9	59,3	59,7	60,0	61,7	62,9	64,5
Portugal	67,8	68,2	66,3	65,6	64,2	61,8	60,6	62,6	63,9	65,3
Slovak Republic	60,7	62,3	60,2	58,8	59,5	59,7	59,9	61,0	62,7	64,8
Slovenia	67,8	68,6	67,5	66,2	64,4	64,1	63,3	63,9	65,2	65,8
Spain	66,6	65,3	60,6	59,4	58,5	56,2	54,8	56,0	57,8	59,5
Sweden	74,2	74,3	72,2	72,1	73,6	73,8	74,4	74,9	75,5	76,2
Switzerland	78,6	79,5	79,0	78,6	79,3	79,4	79,6	79,9	80,2	79,6
Turkey	44,6	44,9	44,3	46,3	48,4	48,9	49,5	49,5	50,1	50,6
United Kingdom	72,4	72,7	70,6	70,3	70,4	70,9	70,5	71,9	72,7	73,5
United States	71,8	70,9	67,6	66,7	66,6	67,1	67,4	68,1	68,7	69,4

Stopa bezrobocia

Źródło: OECD.

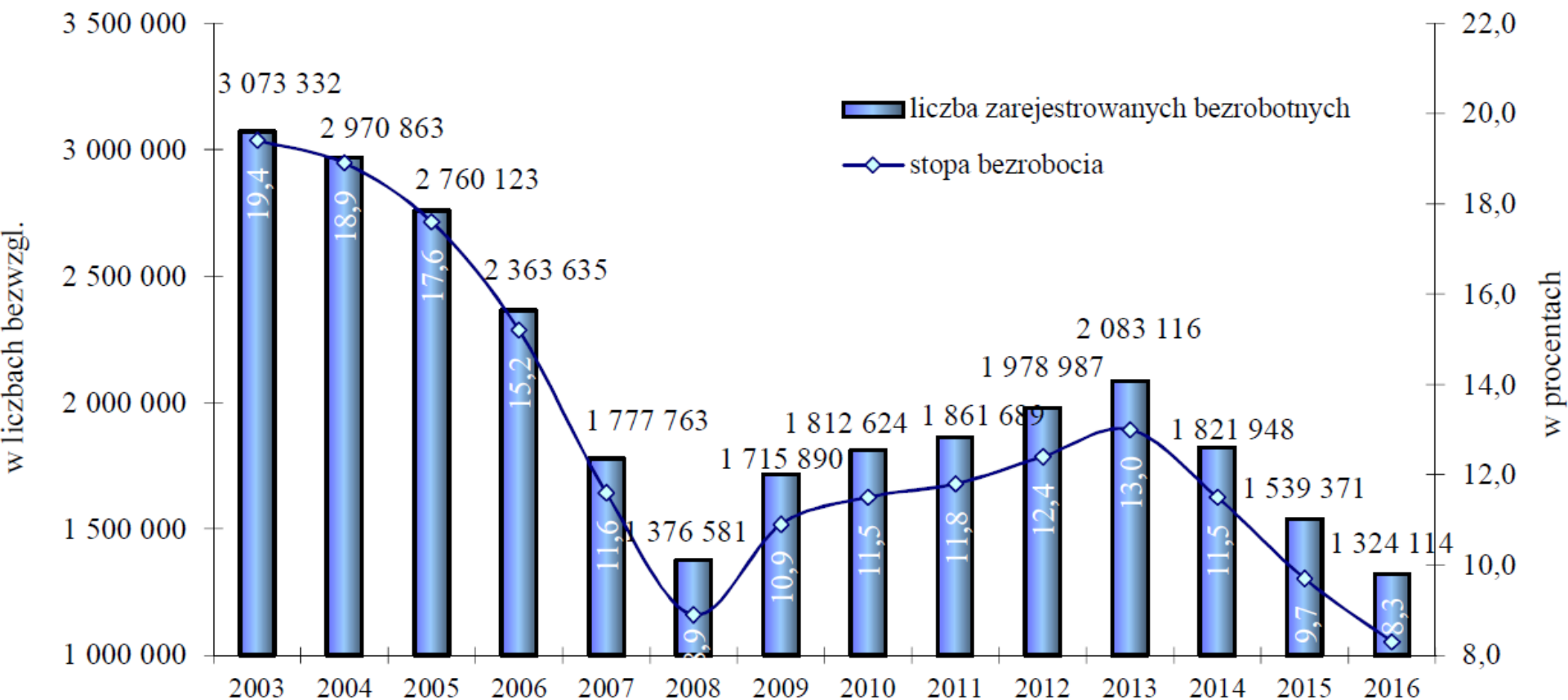
Kraj	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Australia	4,5	4,3	5,7	5,3	5,2	5,4	5,7	6,1	6,1	5,7
Austria	4,5	3,9	4,8	4,5	4,2	4,4	5,3	5,6	5,7	6,0
Belgium	7,5	7,0	8,0	8,4	7,2	7,6	8,4	8,5	8,5	7,8
Canada	6,1	6,2	8,4	8,1	7,5	7,3	7,1	6,9	6,9	7,0
Chile	7,4	8,0	10,0	8,4	7,4	6,7	5,9	6,4	6,2	6,5
Czech Republic	5,4	4,4	6,8	7,4	6,8	7,0	7,0	6,1	5,0	4,0
Denmark	3,8	3,5	6,1	7,6	7,7	7,7	7,0	6,6	6,2	6,2
Estonia	4,8	5,6	14,0	17,2	12,7	10,3	8,6	7,4	6,2	6,8
Finland	6,9	6,4	8,4	8,5	7,9	7,8	8,2	8,7	9,4	8,8
France	8,0	7,4	9,2	9,4	9,3	9,9	9,9	10,3	10,4	10,1
Germany	8,7	7,6	7,8	7,2	6,0	5,5	5,2	5,0	4,6	4,1
Greece	8,4	7,8	9,6	12,7	17,9	24,5	27,5	26,5	24,9	23,5
Hungary	7,4	7,9	10,1	11,2	11,0	11,0	10,2	7,7	6,8	5,1
Iceland	2,3	3,0	7,4	7,7	7,2	6,2	5,4	4,9	4,0	3,0
Ireland	4,9	5,9	12,5	14,1	14,9	15,3	13,0	11,3	9,4	7,9
Israel	7,4	6,2	7,7	6,8	5,7	7,0	6,2	5,9	5,2	4,8
Italy	6,2	6,8	7,9	8,5	8,5	10,8	12,1	12,7	11,9	11,7
Japan	4,1	4,2	5,3	5,3	4,8	4,6	4,0	3,6	3,4	3,1
Korea	3,4	3,3	3,8	3,8	3,5	3,3	3,1	3,5	3,6	3,7
Luxembourg	4,1	5,1	5,2	4,4	4,9	5,2	5,8	5,9	6,7	6,3
Mexico	3,5	3,6	5,4	5,4	5,4	5,0	4,9	4,8	4,3	3,9
Netherlands	3,6	3,0	3,7	4,5	4,4	5,3	7,2	7,4	6,9	6,0
New Zealand	3,8	4,3	6,3	6,7	6,7	7,2	6,2	5,8	5,3	5,1
Norway	2,6	2,6	3,2	3,7	3,3	3,3	3,4	3,5	4,3	4,7
Poland	9,7	7,2	8,3	9,7	9,8	10,2	10,3	9,0	7,5	6,2
Portugal	8,5	8,1	10,0	11,4	13,4	16,4	16,2	13,9	12,4	11,1
Slovak Republic	11,0	9,6	12,1	14,4	13,6	14,0	14,2	13,2	11,5	9,7
Slovenia	5,0	4,5	6,0	7,4	8,3	9,0	10,1	9,7	9,0	8,0
Spain	8,3	11,4	18,1	20,2	21,8	25,2	26,1	24,4	22,1	19,6
Sweden	6,2	6,3	8,5	8,7	7,9	8,1	8,1	8,0	7,4	7,0
Switzerland	3,7	3,4	4,2	4,6	4,1	4,3	4,4	4,8	4,8	4,9
Turkey	10,5	11,2	14,3	12,1	10,0	9,4	8,7	9,9	10,2	10,8
United Kingdom	5,3	5,4	7,8	7,9	8,0	8,1	7,5	6,1	5,3	4,8
United States	4,7	5,8	9,4	9,8	9,1	8,2	7,4	6,2	5,3	4,9

Stopa bezrobocia wśród osób młodych

Źródło: OECD.

Kraj	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Australia	9,4	8,8	11,5	11,5	11,3	11,7	12,2	13,3	13,1	12,7
Austria	8,7	8,1	10,0	8,8	8,3	8,7	9,7	10,3	10,6	11,2
Belgium	18,8	18,0	21,9	22,4	18,7	19,8	23,7	23,2	22,1	20,1
Canada	11,2	11,6	15,2	14,8	14,2	14,3	13,7	13,5	13,2	13,1
Chile	17,8	19,7	22,6	18,6	17,5	16,3	16,1	16,5	15,5	15,7
Czech Republic	10,7	9,9	16,6	18,3	18,0	19,5	19,0	15,9	12,6	10,5
Denmark	7,5	8,0	11,8	14,0	14,2	14,1	13,1	12,6	10,8	12,0
Estonia	9,8	11,7	26,8	32,0	21,6	19,9	17,9	14,3	13,2	13,5
Finland	15,7	15,7	21,6	20,3	18,9	17,8	20,0	19,3	22,0	19,9
France	19,1	18,6	23,2	22,8	22,0	23,8	23,9	23,2	24,7	24,6
Germany	11,7	10,4	11,0	9,7	8,5	8,1	7,8	7,8	7,3	7,0
Greece	22,9	22,1	25,8	32,9	44,4	55,3	58,3	52,4	49,8	47,4
Hungary	18,0	19,9	26,5	26,6	26,1	28,1	26,6	20,4	17,3	12,9
Iceland	7,2	8,2	16,0	16,2	14,6	13,6	10,7	10,0	8,8	6,5
Ireland	10,3	12,4	25,5	28,3	29,9	33,0	29,6	26,9	20,9	17,2
Israel	16,1	12,6	14,6	13,7	11,6	12,1	10,5	10,6	9,2	8,6
Italy	20,3	21,3	25,4	27,9	29,1	35,3	40,0	42,7	40,3	37,8
Japan	7,7	7,2	9,1	9,2	8,0	7,9	6,9	6,3	5,6	5,2
Korea	8,8	9,3	9,8	9,8	9,6	9,0	9,3	10,0	10,5	10,7
Luxembourg	15,2	17,9	17,2	14,2	16,8	18,8	15,5	22,6	17,3	18,7
Mexico	6,7	7,0	10,0	9,4	9,8	9,4	9,2	9,6	8,6	7,7
Netherlands	7,0	6,4	7,7	8,7	7,7	9,5	11,1	12,7	11,3	10,8
New Zealand	10,1	11,4	16,6	17,1	17,3	17,7	16,3	15,0	13,7	13,2
Norway	7,3	7,5	9,2	9,3	8,6	8,6	9,2	7,8	9,9	11,1
Poland	21,7	17,3	20,7	23,7	25,8	26,5	27,3	23,9	20,8	17,6
Portugal	16,6	16,4	20,0	22,3	30,1	37,7	38,1	34,8	31,9	27,9
Slovak Republic	20,1	18,8	27,3	33,6	33,2	34,0	33,7	29,7	26,4	22,2
Slovenia	10,1	10,4	13,6	14,7	15,7	20,6	21,6	20,2	16,4	15,3
Spain	18,2	24,6	37,9	41,6	46,4	53,2	55,5	53,2	48,4	44,5
Sweden	19,2	20,2	24,9	24,8	22,8	23,7	23,6	22,9	20,3	18,8
Switzerland	7,1	7,0	8,4	7,8	7,7	8,4	8,5	8,6	8,6	8,6
Turkey	20,0	20,5	25,3	21,7	18,4	17,5	16,7	17,9	18,5	19,5
United Kingdom	14,2	14,1	19,0	19,3	20,0	21,0	21,1	16,3	14,6	13,0
United States	10,5	12,8	17,6	18,4	17,3	16,2	15,6	13,4	11,6	10,4

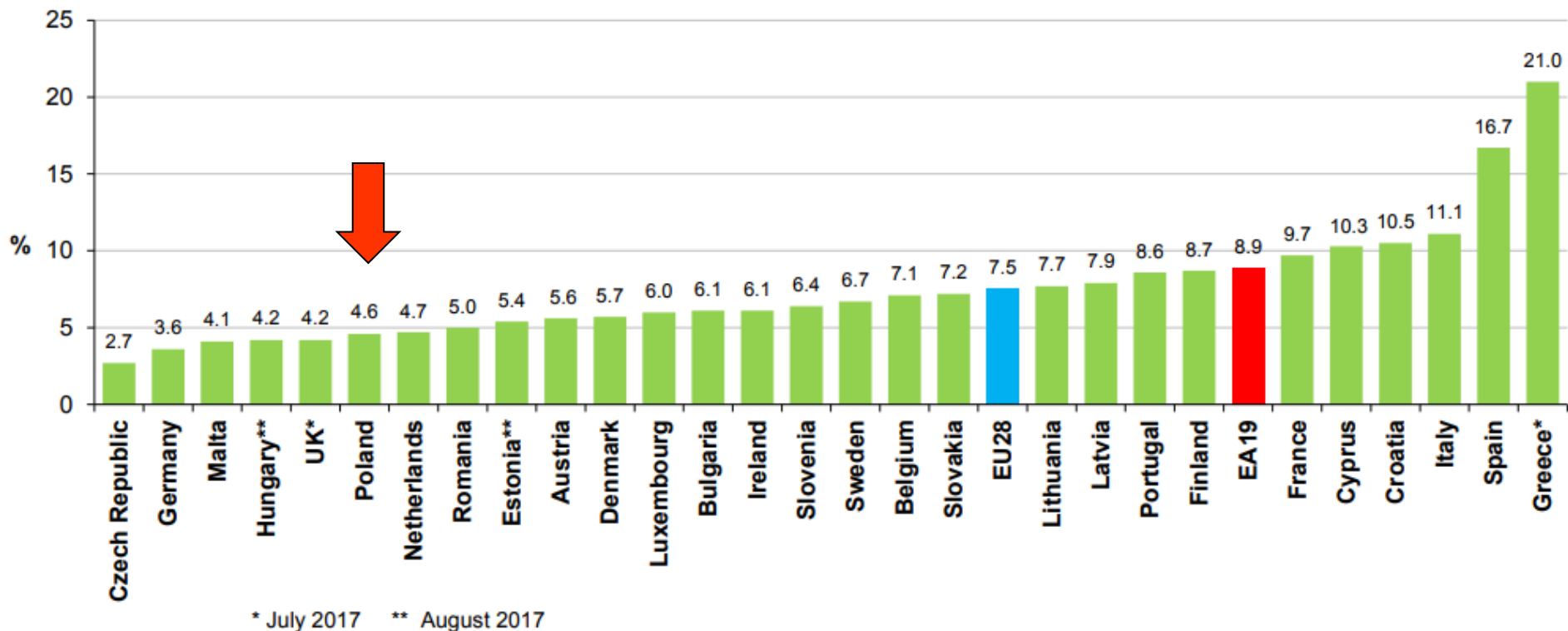
Liczba zarejestrowanych bezrobotnych i stopa bezrobocia rejestrowanego

Wrzesień 2017: liczba bezrobotnych 1117 tys. osób, stopa bezrobocia 6,8%

Źródło: MPiPS, październik 2016.

Stopa bezrobocia w UE, wrzesień 2017

We wrześniu 2017 r. w Europie (EU28) liczba bezrobotnych wynosiła **18,4 mln osób**.

W grupie wiekowej do 25 lat stopa bezrobocia wynosiła w Niemczech **6,4%**, w Polsce **13,8%**, w Hiszpanii **37,2%**, a w Grecji **42,8%**.

Stopa bezrobocia (BAEL), IV kw. 2009 i [II kw. 2017]

Ogółem

8,5% [5,0%]

[Mężczyźni 5,2%]

[Kobiety 4,7%]

w wieku:

▪ 15 - 24 lat	22,3%	[14,6%]
▪ 25 - 34	8,7%	[5,5%]
▪ 35 - 44	5,9%	[3,3%]
▪ 45 lat i więcej	6,1%	[3,8%]

wg poziomu wykształcenia:

▪ wyższe	5,0%	[2,4%]
▪ policealne	8,0%	[4,7%]
▪ średnie ogólnokształcące	10,3%	[6,7%]
▪ zasadnicze zawodowe	9,3%	[6,6%]
▪ gimnazjalne, podstawowe i niepełne podst.	15,9%	[12,5%]

Włamania (na 100 tys. mieszkańców)

Country	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Canada	864,4	810,3	770,8	701,9	632,5	610,3	576,5	524,6	504,9	443,3
United States of America	725,7	722,9	729,4	721,0	726,8	711,9	694,5	693,9	664,5	602,5
Czech Republic	633,8	566,5	520,7	531,3	512,7	523,0	556,8	562,4	521,1	582,9
Poland	697,4	578,5	454,9	370,8	324,9	354,5	366,7	355,0	334,9	310,2
Denmark	1 684,6	1 418,8	1 315,6	1 440,4	1 703,2	1 939,4	1 742,1	1 667,0	1 445,1	1 404,1
Finland	445,6	372,3	354,3	346,6	350,8	359,0	346,1	355,9	333,3	316,4
Ireland	609,7	634,5	586,5	550,1	567,2	610,1	569,0	612,3	614,8	500,4
Norway	598,8	552,2	485,6	453,6	460,7	489,6	435,4	363,8	348,2	312,1
Sweden	1 328,2	1 258,1	1 097,0	1 058,8	1 020,9	1 029,2	988,3	998,2	925,9	892,8
United Kingdom (England and Wales)	1 280,0	1 204,0	1 152,9	1 073,2	1 060,5	978,8	938,5	892,0	812,8	778,2
Greece	240,0	340,5	380,6	450,8	532,6	576,0	727,8	783,8	715,1	607,9
Portugal	443,0	429,0	431,6	423,6	508,5	466,1	478,3	491,5	413,5	361,9
France	637,6	578,3	559,5	518,0	492,0	509,5	512,3	537,7	564,0	593,3
Germany	528,3	472,5	462,8	472,3	468,2	464,8	478,6	508,2	519,6	528,9
Netherlands		1 887,9	1 836,9	1 796,4	1 742,9	1 713,5	1 760,9	1 824,3	1 779,1	1 720,2
New Zealand		1 401,1	1 468,0	1 375,7	1 386,7	1 420,4	1 358,1	1 348,4	1 187,0	

Definitions: "Burglary" means gaining unauthorised access to a part of a building/dwelling or other premises, including by use of force, with the intent to steal goods (breaking and entering). "Burglary" should include, where possible, theft from a house, apartment or other dwelling place, factory, shop or office, from a military establishment, or by using false keys.

Kradzieże (na 100 tys. mieszkańców)

Country/territory	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Canada	2 165,1	2 033,6	1 946,9	1 811,4	1 707,3	1 703,4	1 594,8	1 495,0	1 478,0	1 382,1
United States of America	2 347,7	2 275,1	2 201,9	2 169,8	2 147,7	2 047,9	1 987,1	1 953,3	1 942,9	1 876,1
Japan	837,1	727,1	638,1	584,7	566,0	517,3	485,3	457,7	429,1	391,4
Czech Republic	1 588,4	1 506,5	1 470,9	1 491,7	1 414,7	1 319,5	1 196,8	1 171,2	1 119,8	1 173,3
Poland	753,3	729,9	655,0	575,6	515,2	499,9	533,8	602,7	603,9	523,5
Denmark	3 379,5	3 103,2	3 050,1	3 233,6	3 457,8	3 388,2	3 442,8	3 542,1	3 428,7	3 348,1
Iceland	1 166,2	1 072,0	1 149,7	1 014,2	1 400,2	1 629,7	1 547,0	1 305,1	1 272,6	1 244,8
Ireland	1 415,4	1 416,0	1 439,6	1 437,1	1 437,5	1 448,9	1 464,3	1 472,1	1 485,0	1 543,3
Norway	3 231,8	2 996,7	2 859,4	2 758,2	2 640,9	2 759,1	2 590,0	2 547,4	2 673,1	2 511,9
Sweden	4 283,9	4 926,0	4 570,3	4 463,0	4 242,0	4 140,8	3 921,9	4 027,5	3 989,9	4 002,0
United Kingdom (England and Wales)	3 433,5	3 368,8	3 248,2	2 955,8	2 904,3	2 669,1	2 654,9	2 637,8	2 406,5	2 329,7
Greece	510,6	558,4	629,9	731,8	824,2	895,4	1 066,8	1 161,6	1 070,4	929,2
Portugal	974,2	873,5	834,4	838,1	962,0	932,5	897,7	928,5	964,5	894,6
Germany	2 874,3	2 665,3	2 536,5	2 481,9	2 355,3	2 248,4	2 193,5	2 296,9	2 269,3	2 271,9

Definitions: "Theft" means depriving a person or organisation of property without force with the intent to keep it . "Theft" excludes burglary, housebreaking, robbery, and theft of a motor vehicle, which are recorded separately.

Napady rabunkowe (na 100 tys. mieszkańców)

Country/territory	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Mexico	470,8	465,9	486,3	537,9	571,4	584,6	626,1	629,8	618,0	595,7
Canada	97,1	100,6	106,2	103,6	97,0	96,2	89,3	86,4	79,6	66,0
United States of America	135,9	140,0	149,3	147,2	144,6	132,1	118,2	112,6	111,8	107,8
Japan	5,8	4,7	4,0	3,6	3,4	3,6	3,2	2,9	2,9	2,6
Czech Republic	59,8	54,2	46,6	47,0	44,6	44,7	38,1	36,6	32,0	28,5
Poland	127,2	110,3	92,1	59,6	55,2	50,4	50,7	46,4	43,7	32,4
Denmark	55,4	53,9	48,7	54,5	61,8	72,8	60,7	58,7	53,4	56,8
Iceland	11,9	16,5	16,6	13,8	13,9	19,1	13,2	13,0	15,3	14,9
Ireland	64,1	58,3	58,8	50,6	52,8	56,5	71,5	64,8	61,6	60,6
Sweden	95,6	104,1	94,4	94,7	96,5	102,8	98,3	102,9	96,9	87,4
United Kingdom (England and Wales)	171,2	183,3	187,9	155,9	146,1	136,0	136,8	133,0	115,2	101,5
Greece	21,2	18,9	22,3	25,5	29,7	42,5	54,7	59,7	53,9	44,2
Italy	79,4	112,0	120,5	124,6	107,8	84,2	79,3	95,8	102,9	104,6
Portugal	200,9	192,4	198,5	175,1	197,3	193,5	193,0	192,2	174,6	156,4
Spain					157,9	142,4	182,8	188,6	206,6	183,3
Germany	71,2	65,4	64,1	63,4	59,9	59,3	58,0	57,9	58,8	57,1

Definitions: "Robbery" means the theft of property from a person, overcoming resistance by force or threat of force. Where possible, the category "Robbery" should include muggings (bag-snatching) and theft with violence, but should exclude pick pocketing and extortion.

Kradzieże pojazdów mechanicznych (na 100 tys. mieszkańców)

Country	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Canada	532,6	496,1	486,5	441,7	376,3	320,0	271,1	239,1	224,1	206,9
United States of America	418,9	414,5	398,2	362,3	312,7	257,1	236,9	227,5	227,8	218,6
Japan	146,3	118,8	101,7	90,2	85,3	85,4	77,2	73,9	64,2	57,4
Czech Republic	237,4	225,2	204,3	197,3	180,5	140,8	124,2	116,8	104,4	100,3
Poland	133,8	118,5	79,9	55,7	46,3	45,2	43,3	43,4	42,5	40,8
Denmark	385,1	301,6	281,4	306,4	342,5	338,1	294,7	245,5	184,9	169,0
Iceland	149,4	109,5	153,6	138,1	124,8	151,4	124,8	120,5	89,0	63,1
Ireland	352,3	341,5	323,3	315,4	328,8	297,7	255,4	229,8	184,6	159,1
Norway	389,4	331,9	313,1	266,3	249,1	248,4	222,0	188,5	159,3	131,6
Sweden	679,0	628,1	568,1	537,7	484,2	433,5	373,1	364,8	304,1	289,7
United Kingdom (England and Wales)	456,7	399,8	358,4	312,6	268,5	213,1	190,6	163,9	141,1	132,3
Italy	321,5	453,3	474,2	466,6	384,1	354,4	326,5	327,3	322,9	300,8
Spain		281,6	269,0	239,4	203,8	170,3	142,2	130,2	145,3	104,1
France	468,3	424,0	393,2	361,1	338,1	330,7	308,7	293,6	278,7	269,4
Germany	128,7	115,0	107,7	110,8	106,8	105,4	100,6	94,8	85,2	79,4

Definitions: "Motor Vehicle Theft" means the removal of a motor vehicle without the consent of the owner of the vehicle. "Motor Vehicles" includes all land vehicles with an engine that run on the road, including cars, motorcycles, buses, lorries, construction and agricultural vehicles.

Stopa inflacji (CPI)

Źródło: OECD.

Kraj	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Australia	4,4	3,0	2,8	2,3	2,7	3,5	2,3	4,4	1,8	2,8	3,4	1,8	2,4
Austria	2,7	1,8	1,4	2,1	2,3	1,4	2,2	3,2	0,5	1,8	3,3	2,5	2,0
Belgia	2,5	1,6	1,6	2,1	2,8	1,8	1,8	4,5	-0,1	2,2	3,5	2,8	1,1
Kanada	2,5	2,3	2,8	1,9	2,2	2,0	2,1	2,4	0,3	1,8	2,9	1,5	0,9
Chile	..	..	..	..	..	..	..	..	..	1,4	3,3	3,0	1,8
Czechy	4,7	1,8	0,1	2,8	1,8	2,5	2,9	6,4	1,0	1,4	1,9	3,3	1,4
Dania	2,4	2,4	2,1	1,2	1,8	1,9	1,7	3,4	1,3	2,3	2,8	2,4	0,8
Estonia	5,7	3,6	1,3	3,0	4,1	4,4	6,6	10,4	-0,1	3,0	5,0	3,9	2,8
Finlandia	2,6	1,6	0,9	0,2	0,9	1,6	2,5	4,1	0,0	1,2	3,4	2,8	1,5
Francja	1,6	1,9	2,1	2,1	1,7	1,7	1,5	2,8	0,1	1,5	2,1	2,0	0,9
Niemcy	2,0	1,4	1,0	1,7	1,5	1,6	2,3	2,6	0,3	1,1	2,1	2,0	1,5
Grecja	3,4	3,6	3,5	2,9	3,5	3,2	2,9	4,2	1,2	4,7	3,3	1,5	-0,9
Węgry	9,2	5,3	4,6	6,8	3,6	3,9	7,9	6,1	4,2	4,9	4,0	5,7	1,7
Islandia	6,4	5,2	2,1	3,2	4,0	6,7	5,1	12,7	12,0	5,4	4,0	5,2	3,9
Irlandia	4,9	4,7	3,5	2,2	2,4	3,9	4,9	4,1	-4,5	-0,9	2,6	1,7	0,5
Izrael	1,1	5,7	0,7	-0,4	1,3	2,1	0,5	4,6	3,3	2,7	3,5	1,7	1,5
Włochy	2,8	2,5	2,7	2,2	2,0	2,1	1,8	3,4	0,8	1,5	2,7	3,0	1,2
Japonia	-0,8	-1,3	0,2	0,0	-0,3	0,2	0,1	1,4	-1,3	-0,7	-0,3	0,0	0,4
Korea Płd.	4,1	2,8	3,5	3,6	2,8	2,2	2,5	4,7	2,8	3,0	4,0	2,2	1,3
Luksemburg	2,7	2,1	2,0	2,2	2,5	2,7	2,3	3,4	0,4	2,3	3,4	2,7	1,7
Meksyk	6,4	5,0	4,5	4,7	4,0	3,6	4,0	5,1	5,3	4,2	3,4	4,1	3,8
Holandia	4,2	3,3	2,1	1,2	1,7	1,2	1,6	2,5	1,2	1,3	2,3	2,5	2,5
Nowa Zelandia	2,5	2,7	1,1	2,3	3,0	3,4	2,4	4,0	2,1	2,3	4,4	0,9	0,9
Norwegia	3,0	1,3	2,5	0,5	1,5	2,3	0,7	3,8	2,2	2,4	1,3	0,7	2,1
Polska	5,5	1,9	0,8	3,6	2,1	1,1	2,4	4,3	3,8	2,7	4,2	3,7	1,2
Portugalia	4,4	3,5	3,3	2,4	2,3	2,7	2,8	2,6	-0,8	1,4	3,7	2,8	0,3
Słowacja	7,3	3,3	8,6	7,5	2,7	4,5	2,8	4,6	1,6	1,0	3,9	3,6	1,4
Słowenia	8,4	7,5	5,6	3,6	2,5	2,5	3,6	5,7	0,9	1,8	1,8	2,6	1,8
Hiszpania	3,6	3,1	3,0	3,0	3,4	3,5	2,8	4,1	-0,3	1,8	3,2	2,4	1,4
Szwecja	2,4	2,2	1,9	0,4	0,5	1,4	2,2	3,4	-0,5	1,2	3,0	0,9	0,0
Szwajcaria	1,0	0,6	0,6	0,8	1,2	1,1	0,7	2,4	-0,5	0,7	0,2	-0,7	-0,2
Turcja	54,4	45,0	25,3	10,6	10,1	9,6	8,8	10,4	6,3	8,6	6,5	8,9	7,5
Wielka Brytania	1,2	1,3	1,4	1,3	2,0	2,3	2,3	3,6	2,2	3,3	4,5	2,8	2,6
USA	2,8	1,6	2,3	2,7	3,4	3,2	2,9	3,8	-0,4	1,6	3,2	2,1	1,5

Kartel producentów szyb samochodowych

Kara za zмовę cenową, nałożona przez Komisję Europejską na francuskiego producenta szyb samochodowych Saint-Gobain wyniosła **896 mln euro**.

Firma Saint-Gobain dostała tak wysoką karę, bo już wcześniej w latach 1984 i 1988 została uznana winną tworzenia kartelu producentów szyb.

W zмовie cenowej uczestniczyły jeszcze firmy Asahi/AGC Flat Glass (kara **113,5 mln euro**), Pilkington (**370 mln euro**) i Soliver (**4,4 mln euro**).

Saldo finansów publicznych (jako % PKB)

Źródło: OECD.

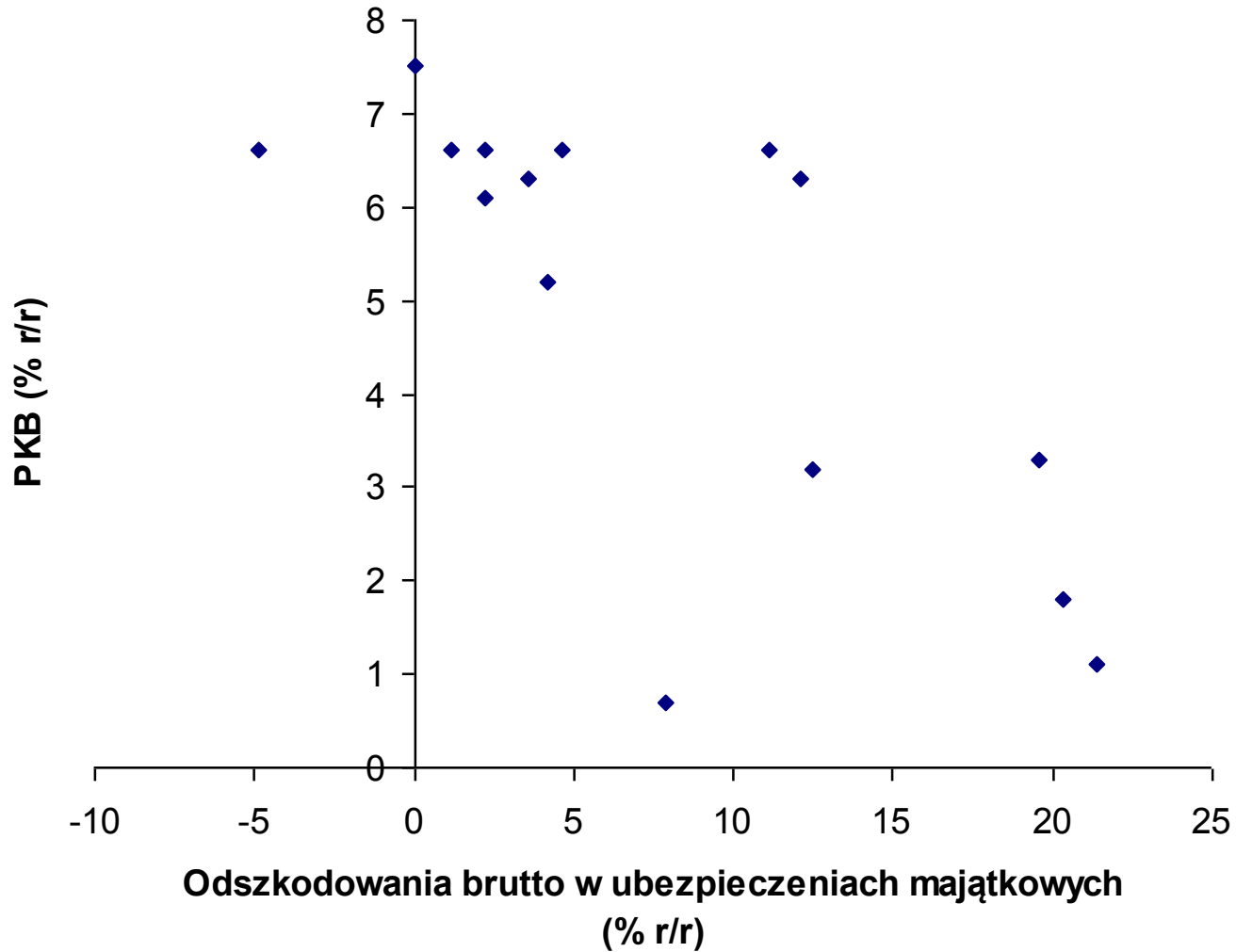
Country	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Australia	1,8	-0,7	-5,0	-5,2	-3,6	-3,3	-1,8
Austria	-1,0	-1,0	-4,1	-4,5	-2,4	-2,5	-2,3
Belgium	-0,1	-1,1	-5,6	-3,9	-3,9	-4,0	-2,6
Canada	1,5	-0,3	-4,8	-5,2	-4,0	-3,2	-2,9
Czech Republic	-0,7	-2,2	-5,8	-4,8	-3,3	-4,4	-3,3
Denmark	4,8	3,3	-2,8	-2,7	-2,0	-4,1	-1,8
Estonia	2,4	-2,9	-2,0	0,2	1,2	-0,3	0,0
Finland	5,3	4,3	-2,7	-2,8	-1,1	-2,3	-2,3
France	-2,7	-3,3	-7,6	-7,1	-5,3	-4,9	-4,0
Germany	0,2	-0,1	-3,1	-4,2	-0,8	0,2	-0,2
Greece	-6,8	-9,9	-15,6	-10,8	-9,6	-10,0	-4,1
Hungary	-5,1	-3,7	-4,5	-4,4	4,2	-2,0	-2,8
Iceland	5,4	-13,5	-9,9	-10,1	-5,6	-3,4	-0,2
Ireland	0,1	-7,4	-13,9	-30,8	-13,3	-7,5	-7,5
Israel	-1,6	-4,0	-6,7	-4,8	-4,4	-5,1	-5,7
Italy	-1,6	-2,7	-5,4	-4,3	-3,7	-2,9	-3,0
Japan	-2,1	-1,9	-8,8	-8,3	-8,9	-9,9	-10,3
Korea	4,7	3,0	-1,1	1,3	2,0	2,1	1,4
Luxembourg	3,7	3,2	-0,8	-0,9	-0,2	-0,8	-0,7
Netherlands	0,2	0,5	-5,6	-5,0	-4,4	-4,0	-3,7
New Zealand	4,5	0,4	-2,7	-7,5	-5,3	-3,9	-2,4
Norway	17,3	18,8	10,5	11,1	13,4	13,9	12,3
Poland	-1,9	-3,7	-7,4	-7,9	-5,0	-3,9	-3,4
Portugal	-3,2	-3,7	-10,2	-9,9	-4,4	-6,4	-6,4
Slovak Republic	-1,8	-2,1	-8,0	-7,7	-5,1	-4,3	-2,6
Slovenia	-0,0	-1,9	-6,2	-5,9	-6,4	-4,0	-7,8
Spain	1,9	-4,5	-11,2	-9,7	-9,4	-10,6	-6,9
Sweden	3,6	2,2	-1,0	-0,0	0,0	-0,7	-1,6
Switzerland	1,0	2,0	0,8	0,3	0,5	0,7	0,7
United Kingdom	-2,7	-4,9	-10,8	-10,0	-7,9	-6,5	-7,1
United States	-2,9	-6,6	-11,9	-11,4	-10,2	-8,7	-5,4

Dług publiczny (jako % PKB)

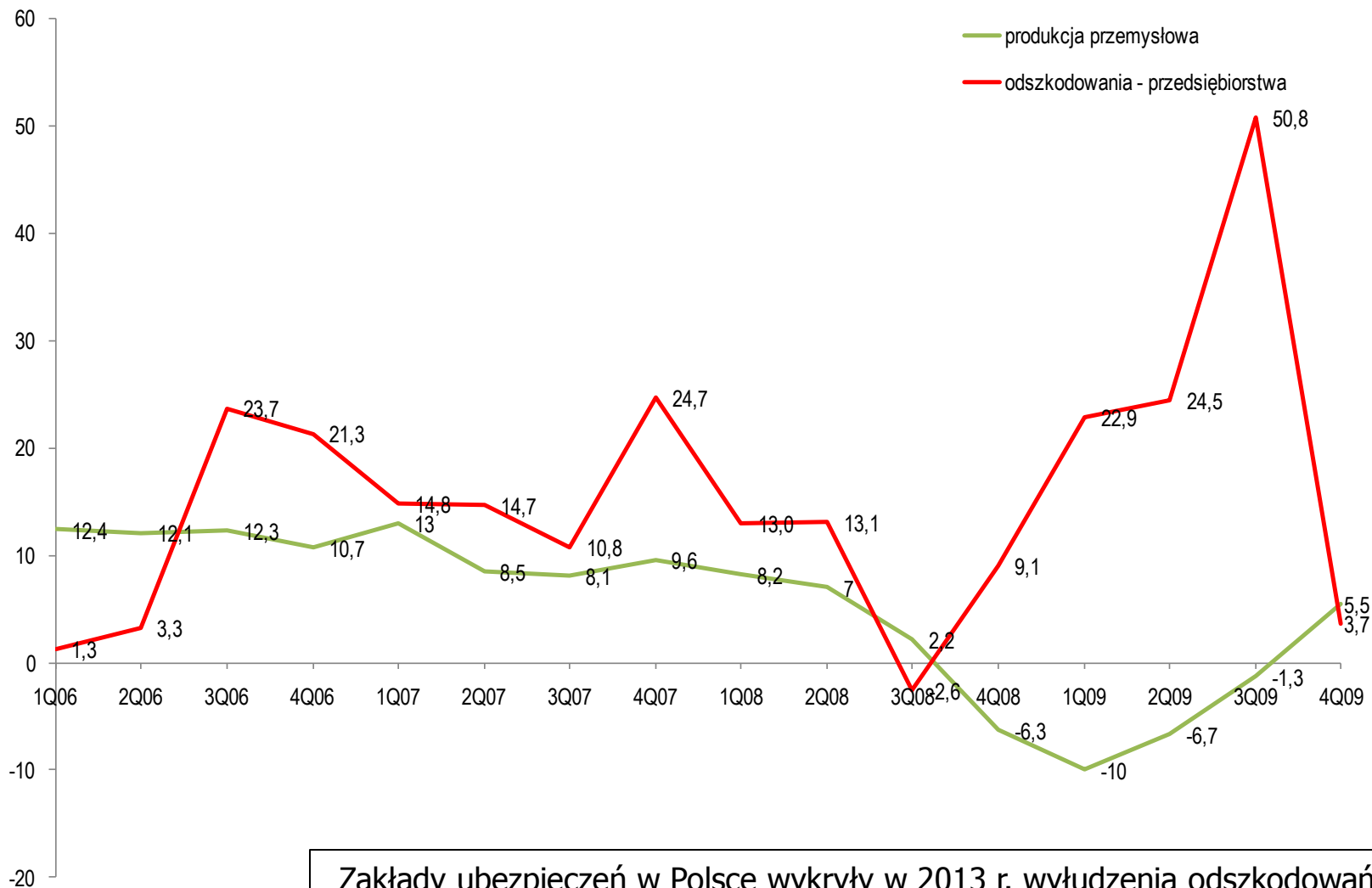
Kraj	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Australia	21,8	19,8	18,3	16,5	16,1	15,5	14,4	13,9	19,4	48,6	50,5	61,7	58,4	61,7
Austria	72,1	73,0	71,2	70,8	70,9	66,4	63,4	68,7	74,3	82,4	82,2	81,6	80,8	84,2
Belgia	112,0	108,4	103,5	98,5	95,9	91,6	88,0	92,6	101,0	99,6	102,2	104,1	105,1	106,7
Kanada	82,7	80,6	76,6	72,6	71,6	70,3	66,5	74,7	87,4	104,9	105,0	107,5	107,6	106,6
Czechy	..	32,8	34,7	34,5	34,3	32,6	31,0	34,4	40,8	44,2	46,2	53,2	53,9	51,3
Dania	58,4	58,2	56,6	54,0	45,9	41,2	34,3	41,4	49,3	50,7	54,3	53,4	53,2	53,4
Estonia	8,9	10,2	10,8	8,5	8,2	8,0	7,3	8,5	12,6	6,6	5,9	9,5	9,9	10,4
Finlandia	50,0	49,6	51,5	51,5	48,4	45,6	41,4	40,3	51,8	52,7	53,9	58,6	61,8	64,9
Francja	64,3	67,3	71,4	73,9	75,7	71,2	73,0	79,3	91,4	91,9	95,4	100,2	102,7	106,1
Niemcy	59,8	62,2	65,4	68,8	71,2	69,8	65,6	69,9	77,5	81,0	78,4	79,7	77,4	74,9
Grecja	118,1	117,6	112,3	114,8	121,2	116,9	115,0	122,5	138,3	157,3	179,9	167,5	186,0	
Węgry	59,1	60,2	61,3	65,0	68,5	72,4	73,4	77,2	86,4	82,3	82,5	80,1	78,9	78,6
Islandia	75,0	72,0	71,0	64,5	52,6	57,4	53,3	76,4	94,5	100,1	106,8	103,7	97,9	
Irlandia	36,9	35,2	34,1	32,8	32,6	29,2	28,7	50,1	71,1	91,4	113,7	124,8	124,0	111,8
Izrael	89,0	96,6	99,2	97,4	93,5	84,7	78,1	72,9	75,3	71,5	69,7	68,2	67,8	
Włochy	120,8	119,4	116,8	117,3	120,0	116,9	112,1	118,9	132,4	115,3	116,4	123,2	128,8	132,3
Japonia	143,7	152,3	158,0	165,5	175,3	172,1	167,0	171,1	188,7	212,5	228,2	235,0	241,0	244,9
Korea Płd.	..	19,2	19,3	22,6	24,6	28,5	28,7	28,3	31,0	31,8	33,3	34,8	36,5	
Luksemburg	8,2	8,4	7,9	8,6	7,6	11,5	11,3	19,3	19,2	19,6	19,2	22,1	23,4	23,0
Holandia	59,4	60,3	61,4	61,9	60,7	54,5	51,5	64,8	67,6	63,9	66,0	70,5	72,1	72,4
Nowa Zelandia	34,9	33,0	30,9	28,2	26,9	26,6	25,7	28,7	34,0	37,8	41,3	42,4	40,6	
Norwegia	31,6	38,8	48,2	51,0	47,9	59,4	57,4	55,2	49,0	47,7	32,4	33,6	33,8	31,0
Polska	43,7	55,0	55,3	54,8	54,7	55,2	51,7	55,5	57,6	54,9	56,0	59,6	59,4	55,6
Portugalia	61,7	65,0	66,8	69,3	72,8	77,6	75,4	80,8	94,0	104,7	122,8	137,0	139,1	139,6
Słowacja	57,1	50,2	48,2	47,6	39,1	34,1	32,9	32,2	40,4	49,7	51,3	60,8	60,1	59,5
Słowenia	33,7	34,8	34,2	35,0	33,9	33,8	30,7	28,9	43,3	47,6	51,2	61,6	80,5	
Hiszpania	61,9	60,3	55,3	53,4	50,4	46,2	42,3	48,0	63,3	67,3	77,5	90,5	97,7	103,2
Szwecja	62,7	60,2	59,3	60,0	60,8	53,9	49,3	48,3	50,2	50,2	49,6	50,8	54,0	59,1
Szwajcaria	51,2	57,2	57,0	57,9	56,4	50,2	46,8	48,3	47,5	42,9	42,2	43,0	43,8	
Wielka Brytania	40,4	40,8	41,5	43,8	46,4	46,0	47,2	57,3	72,1	79,7	84,4	90,1	91,3	93,9
USA	54,4	56,8	60,2	61,2	61,4	60,9	62,1	72,6	85,8	116,0	121,6	124,7	123,8	123,2

Źródło: OECD; dla lat 2010-2014 dane za 4 kwartał.

PKB a odszkodowania w ubezpieczeniach majątkowych

Odszkodowania i świadczenia wypłacone w ubezpieczeniach majątkowych przedsiębiorstw a produkcja przemysłowa (% r/r)

Zakłady ubezpieczeń w Polsce wykryły w 2013 r. wyłudzenia odszkodowań i świadczeń na łączną kwotę niemal **130 mln zł**.

Koniunktura w Szwajcarii, 2006 - 2012

Wskaźnik	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Wzrost PKB (w %)	3,8	2,2	-1,9	3,0	1,9	1,0
Stopa zatrudnienia (w %)	78,6	79,5	79,0	78,6	79,3	79,4
Stopa bezrobocia (w %)	3,7	3,4	4,2	4,6	4,1	4,3
Stopa inflacji (w %)	0,7	2,4	-0,5	0,7	0,2	-0,7
Saldo budżetu (% PKB)	1,0	2,0	0,8	0,3	0,5	0,7
Dług publiczny (% PKB)	51,5	47,0	46,4	45,2	44,6	43,8
Tempo wzrostu inwestycji (w %)	8,1	0,9	-11,6	5,4	2,9	2,2

Średnie tempo wzrostu inwestycji prywatnych (poza mieszkaniowymi) 2001-2010:
Szwajcaria 1,9%, kraje OECD 1,0%, USA 0,3%, strefa euro 0,5%

Szwajcaria – miejsca w rankingu Global Competitiveness Index 2013

1.04. Public trust in politicians 5,2 pkt. **12 m.** (na 148)

1.06. Judicial independence 6,1 pkt. **11 m.** (na 148)

1.14. Business costs of crime and violence 5,7 pkt. **23 m.** (na 148)

1.15. Organized crime 5,9 pkt. **33 m.** (na 148)

1.16. Reliability of police services 6,3 pkt. **6 m.** (na 148)

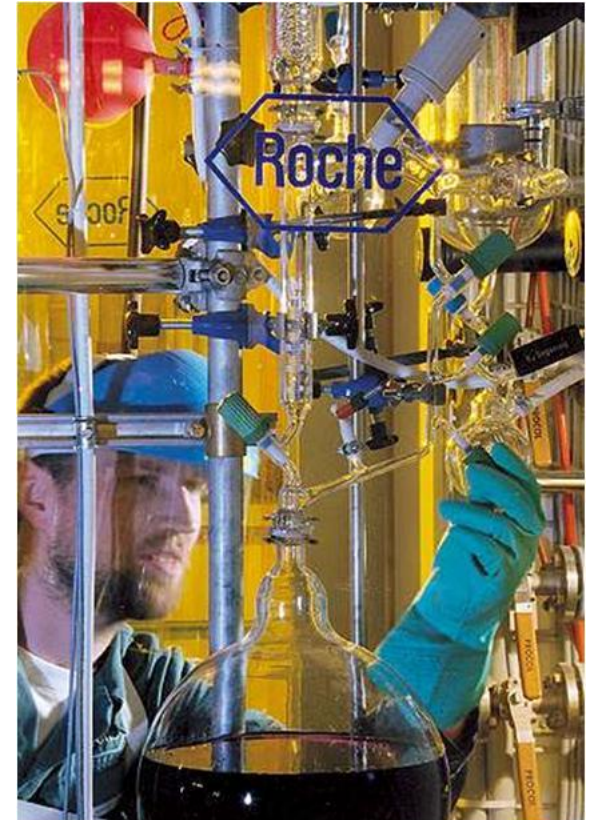
Źródło: WEF 2013.

Wskaźnik zabójstw na 100 tys. mieszkańców (2011): **0,6**

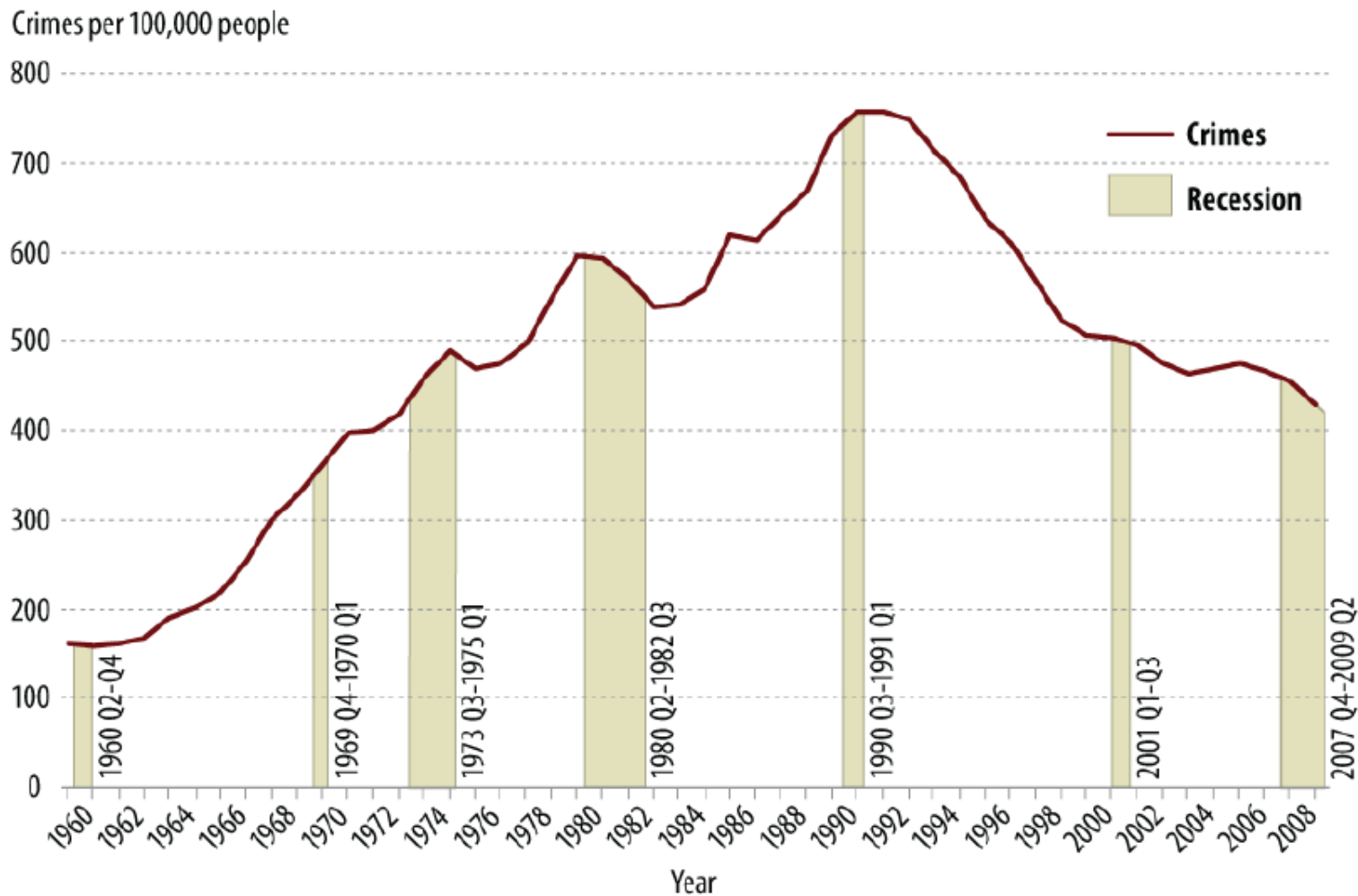
Kartel witaminowy, 1999

W 1999 r. U.S. District Court w Dallas oskarżył szwajcarską firmę F. Hoffmann – La Roche o stworzenie kartelu, mającego na celu ustalanie i utrzymywanie cen witamin (m.in. A, B2, B5, C, E oraz Beta Carotenu) na wysokim poziomie, a także podzielenie rynku pomiędzy koncerny farmaceutyczne.

Firma F. Hoffmann - La Roche Ltd przyznała się do winy i zgodziła się zapłacić **500 mln USD** kary. Karę **225 mln USD** zapłaciła niemiecka firma BASF uczestnicząca w kartelu.

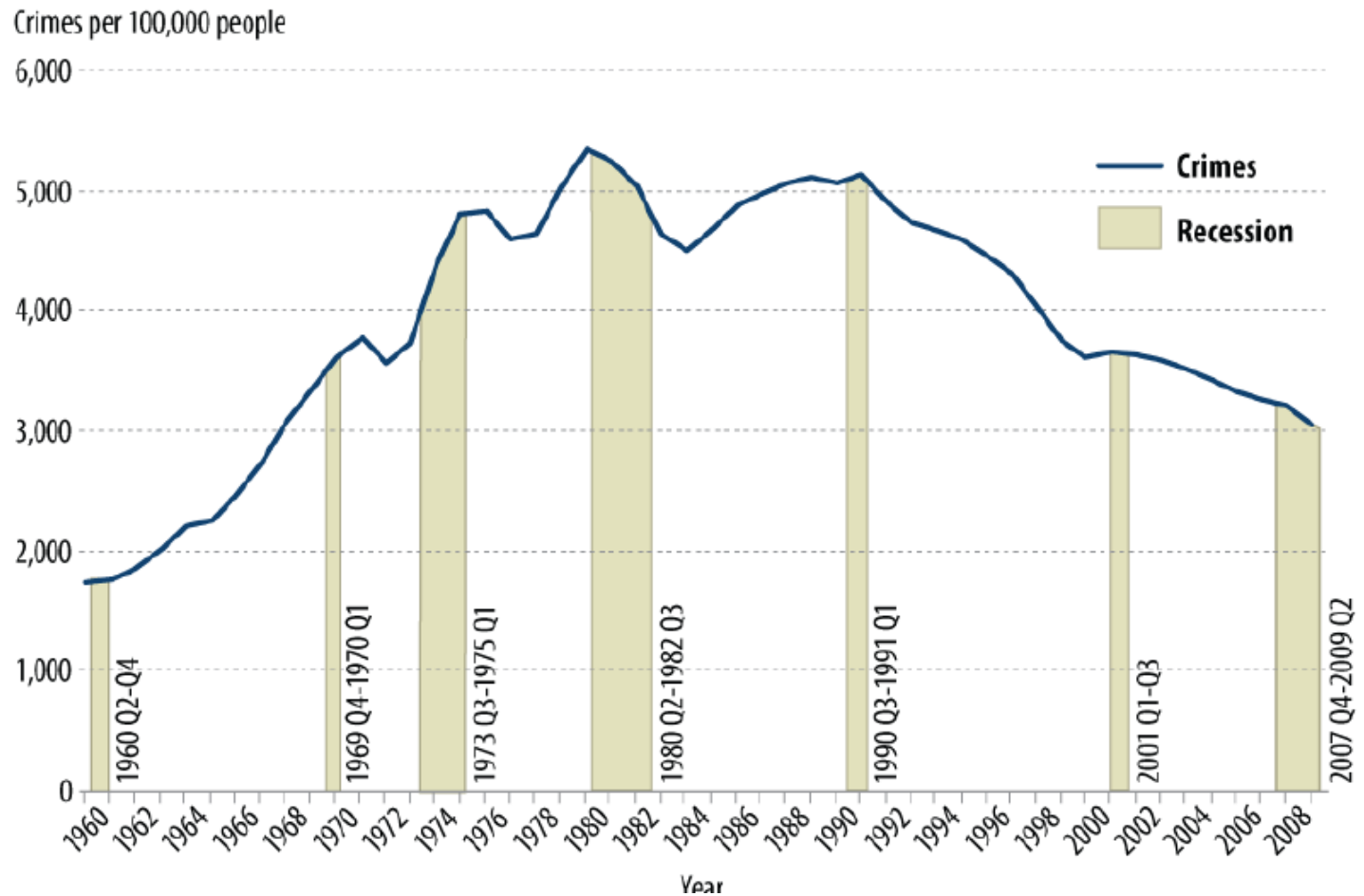

Wskaźniki przestępczości (*violent crime*) a recesje w USA

Źródło: Finklea, *Economic Downturns and Crime*, 2011.

Wskaźniki przestępczości (*property crime*) a recesje w USA

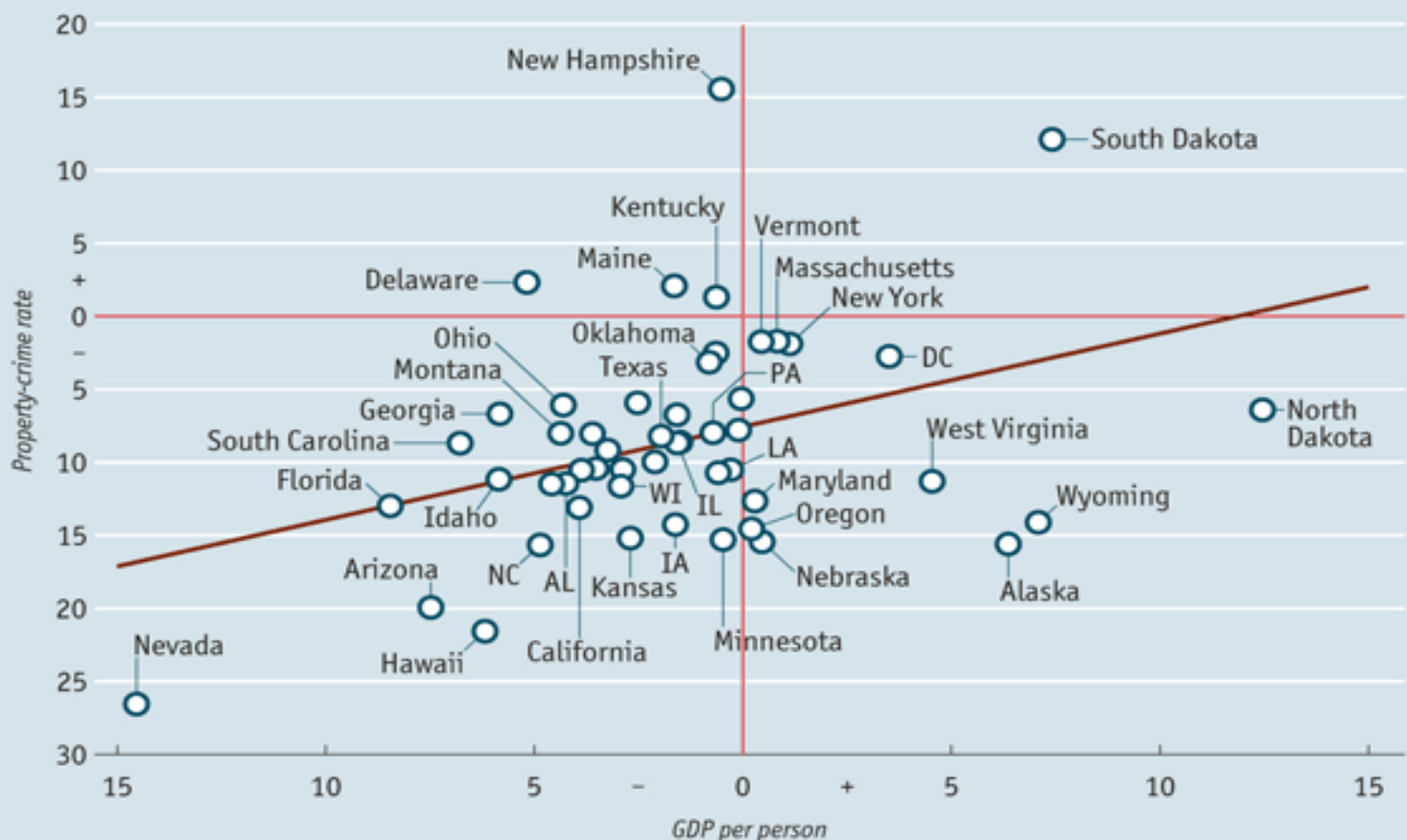

Źródło: Finklea, *Economic Downturns and Crime*, 2011.

Wskaźniki przestępczości (*property crime*) a GDP per capita w różnych stanach (USA)

US property-crime rates and GDP per person

2007-10, % change

Sources: US Department of Justice; Bureau of Economic Analysis; *The Economist*

Przestępczość a wyniki gospodarcze (1)

Wskaźnik	Honduras	Nikaragua	Kostaryka
Wskaźnik zabójstw na 100 tys. mieszkańców	91,6 (2011)	12,6 (2011)	10,0 (2011)
Koszty przestępczości dla biznesu (miejsce w rankingu WEF)	1,9 pkt. (148 m.)	4,1 pkt. (100 m.)	3,9 pkt. (106 m.)
Przestępczość zorganizowana (miejsce w rankingu WEF)	2,5 pkt. (146 m.)	4,3 pkt. (109 m.)	5,3 pkt. (61 m.)
Niezależność sądownictwa (miejsce w rankingu WEF)	3,0 pkt. (108 m.)	2,6 pkt. (121 m.)	4,8 pkt. (37 m.)
Zaufanie do policji (miejsce w rankingu WEF)	2,4 pkt. (142 m.)	3,9 pkt. (91 m.)	4,9 pkt. (43 m.)
Zaufanie do polityków (miejsce w rankingu WEF)	1,9 pkt. (135 m.)	2,8 pkt. (76 m.)	2,8 pkt. (79 m.)

Źródło: UNODC, WEF.

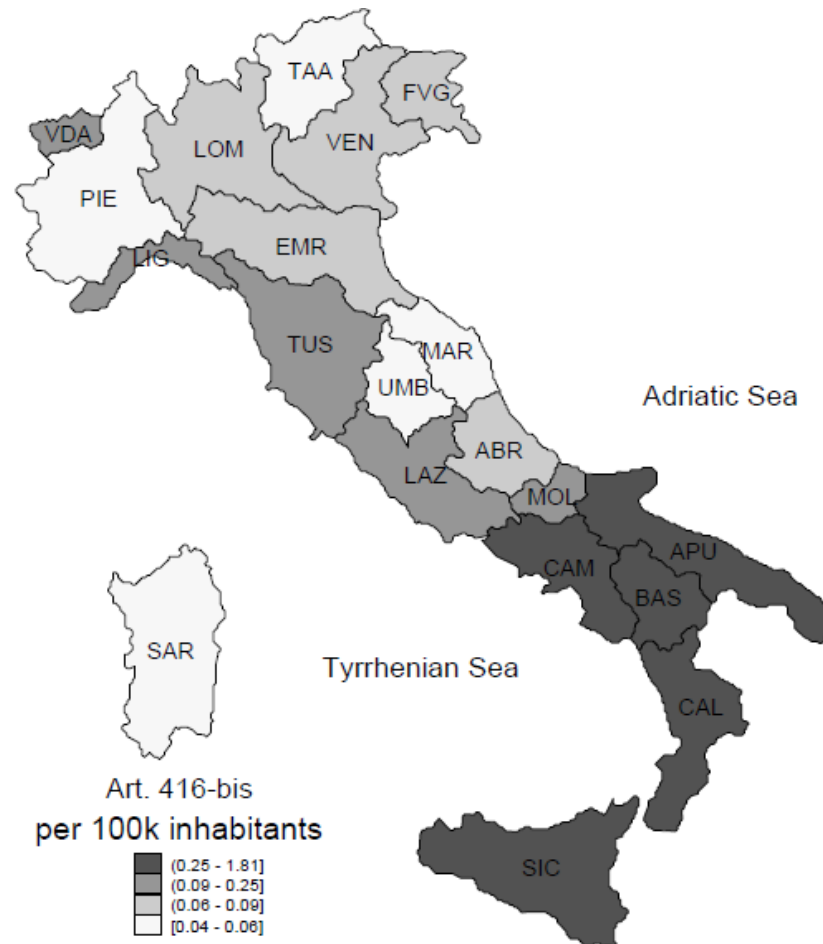
Przestępczość a wyniki gospodarcze (2)

Wskaźnik	Honduras	Nikaragua	Kostaryka
PKB per capita (miejsce w rankingu WEF)	2242 USD	1757 USD	9673 USD
Saldo finansów publicznych (miejsce w rankingu WEF)	-4,3% PKB (105 m.)	-0,5 % PKB (36 m.)	-4,6 % PKB (110 m.)
Dług publiczny (miejsce w rankingu WEF)	34,7% PKB (55 m.)	52,1% PKB (95 m.)	34,8% PKB (56 m.)
Inflacja (miejsce w rankingu WEF)	5,2% (95 m.)	7,9% (119 m.)	4,5% (82 m.)
Eksport jako % PKB (miejsce w rankingu WEF)	49,7% (49 m.)	31,5% (94 m.)	37,5% (81 m.)
Jakość infrastruktury (miejsce w rankingu WEF)	3,3 pkt. (116 m.)	3,5 pkt. (104 m.)	3,8 pkt. (97 m.)

Źródło: UNODC, WEF.

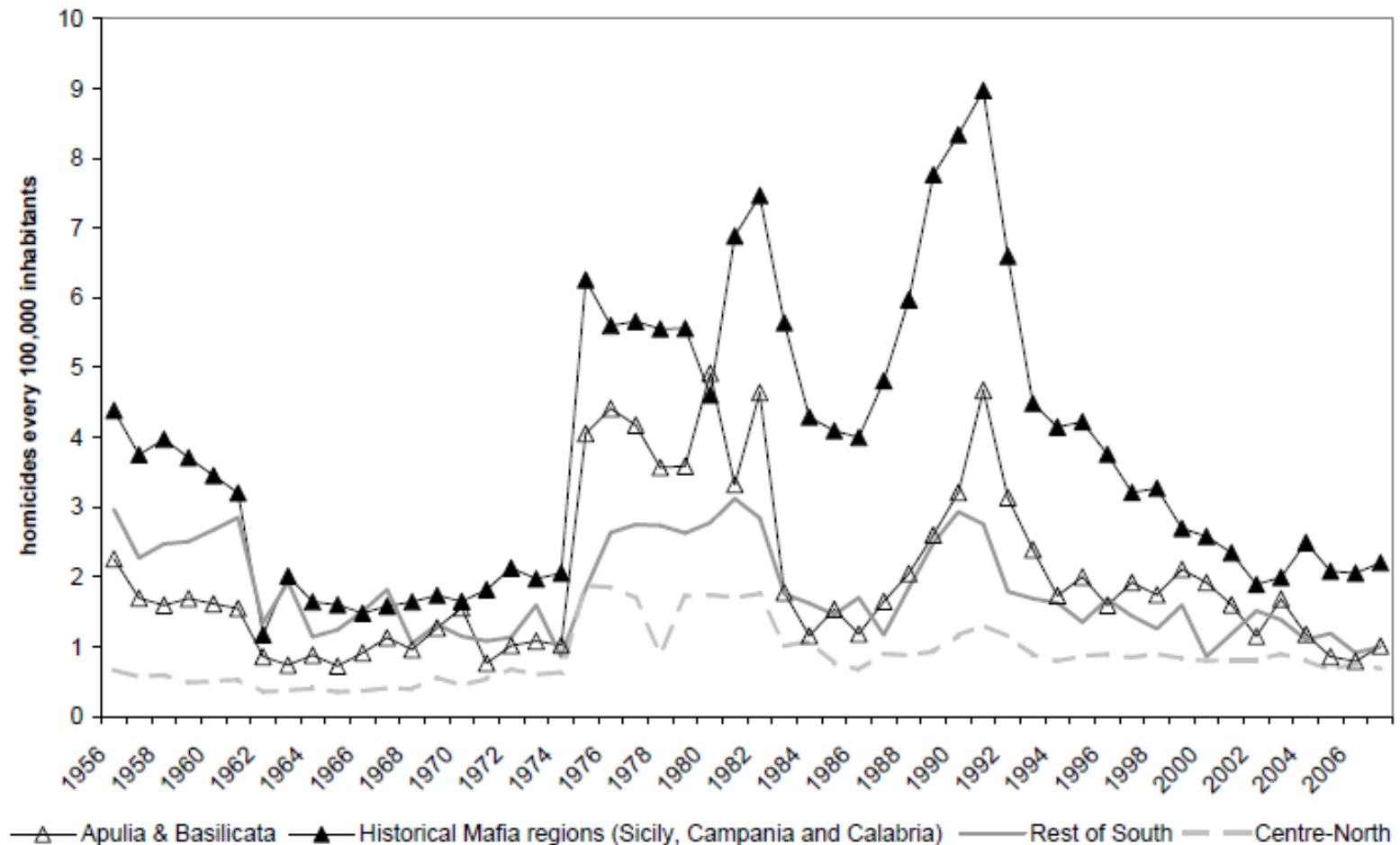

Przestępczość zorganizowana typu mafijnego w różnych regionach Włoch

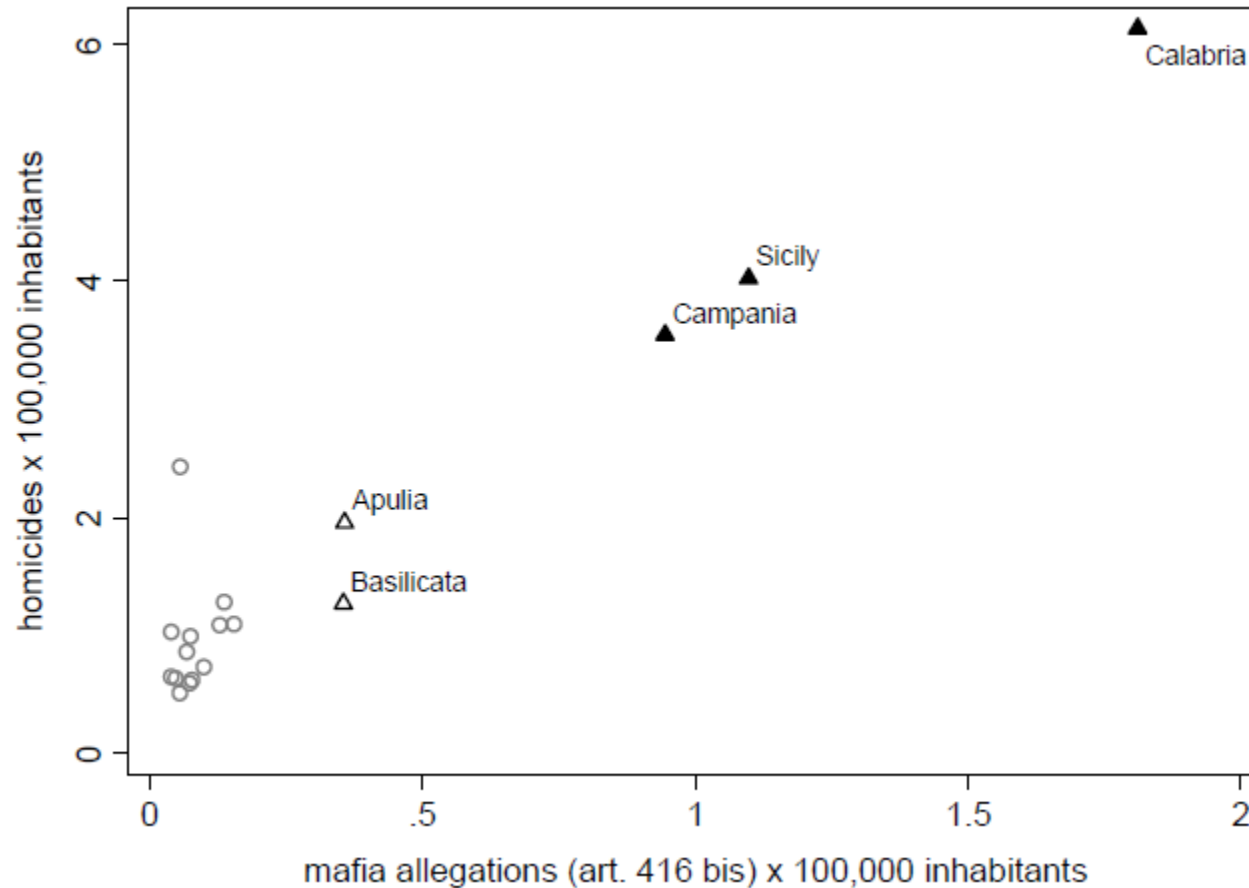
Note: The map shows the presence of organized crime across Italian regions, as measured by the number of cases ex Article 416-bis of the Penal Code (mafia-type criminal organization) reported by the police to the judiciary authority, every 100,000 inhabitants; darker colors correspond to a higher number of cases, see also the legend on the bottom-left corner of the figure. The variable is averaged over the period 1983-2007.

Zabójstwa w różnych regionach Włoch

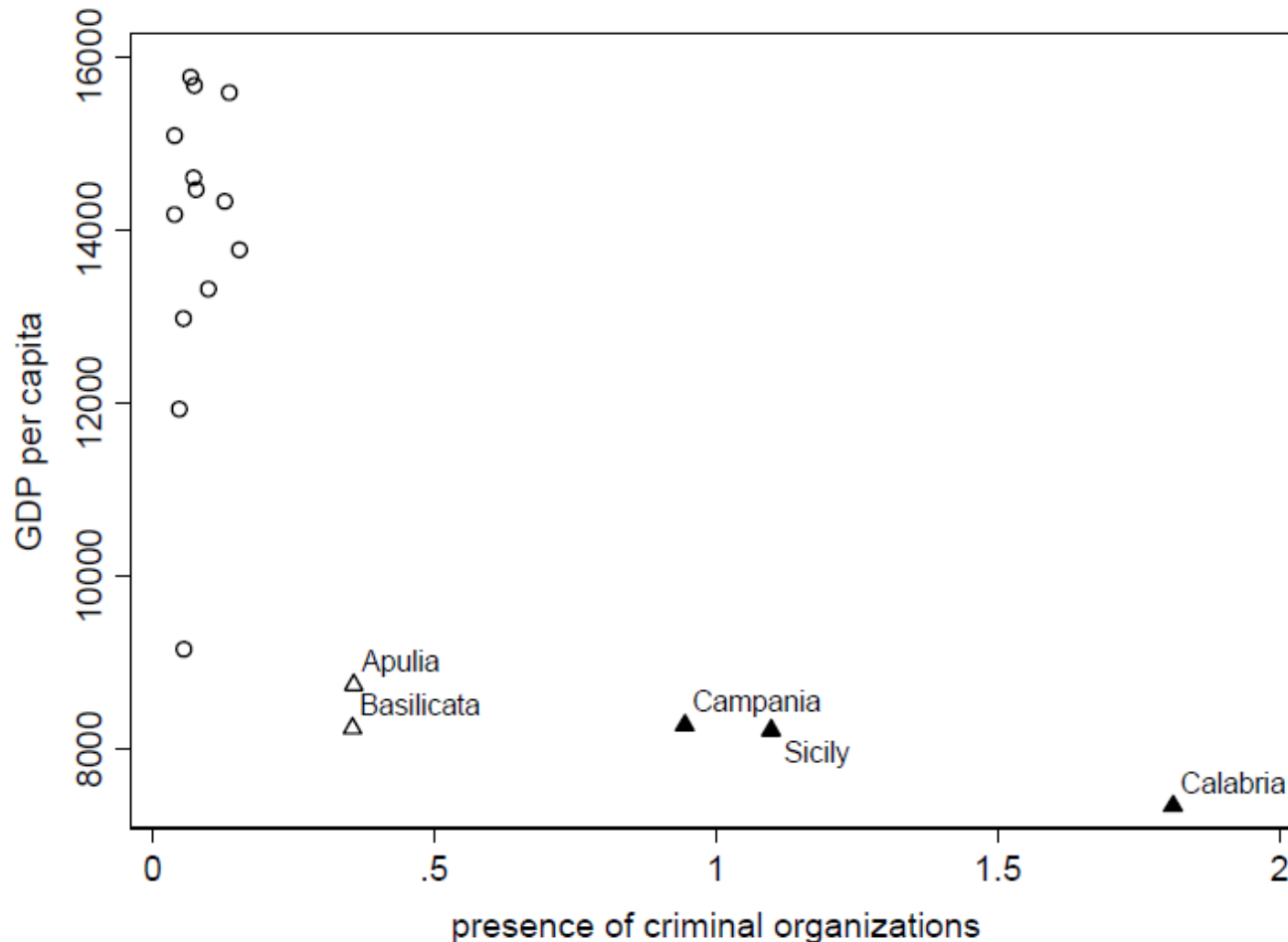
Note: The graph shows the time series of homicides, every 100,000 inhabitants, in different areas of Italy: regions with an historical presence of mafia-type organizations (Sicily, Campania and Calabria), regions with a more recent presence of such organizations (Apulia and Basilicata), other Southern regions and, finally, regions in the Centre-North.

Przestępczość zorganizowana a zabójstwa w różnych regionach Włoch

Note: This graph shows the relationship between organized crime and murders across Italian regions. Bold triangles denote regions with a historical presence of mafia organizations, hollow triangles denote regions with a more recent presence while circles denote all other regions. The presence of criminal organizations is measured by the number of cases ex Article 416-bis of the Penal Code (mafia-type criminal organization) reported by the police to the judiciary authority. Both variables are expressed as ratios over 100,000 inhabitants and averaged over the period 1983-2007.

Przestępczość zorganizowana a PKB per capita w różnych regionach Włoch

Note: This graph shows the relationship between organized crime and GDP per capita across Italian regions. Bold triangles denote regions with a historical presence of mafia organizations, hollow triangles denote regions with a more recent presence while circles denote all other regions. Organized crime is measured by the number of cases ex Article 416-bis of the Penal Code (mafia-type criminal organization) reported by the police to the judiciary authority, every 100,000 inhabitants. The GDP per capita is measured in constant 1990 Euros. Both variables are averaged over the period 1983-2007.